

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravišтво: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem č.k. uradu št. 13.238.

Христос васкресе!

У данашњи дан сви су прави христјани прожети јаким вером у Васкресење Спаситеља света — Исуса Христа.

Светлим примером Христос је казао људима како треба да живе и како да раде. Христос је прокушао сва искушења, све патње и боли света. Он је на својим плечима повео тежак крст на Голготу, где је био мучен и разапет...

Христос је сав свој живот, своју божанску душу и своје срце, а на последку и своју ружу крв даровао Човечанству.

Да докаже своје божанско порекло, Он је из мртвих васкрснуо, и пошао у небеске висине...

Верни следбеници Исуса Христа славе у данашњи дан Његово Васкресење и ми се тој слави придружимо и заједно с њима кличемо: **Васкресење!**

Размишљавајући данас о животу, раду, борби, мукама, смрти и васкрсењу Христа, ми се сећамо свога мученичког народа.

Нашем је народу било суђено, да кроз векове и векове брани Христову веру. Наш је народ веровао, да спас Христове вере значи спас целог Човечанства, и зато је Христову веру бранио крвљу својих најбољих синова.

Наш је народ, ведно следећи Христову науку, прошао многе и многе Голготе и дочекао је своје Васкресење.

Цео живот нашег народа то је борба за самоодржање.

Пет векова српски део нашег народа робовао је некрету; пет векова водио је крваву борбу, био је изложан свакојаким мукама, патњама и искушењима.

Срби нису умрли — остали су живи!

Хрватски и словеначки део нашег народа био је исто тако изложен прогонима многих и многих непријатеља, који су гушили у њему народну свест, убијали и нарабљали народну снагу и тако га жива разапинали на крст.

Словенци и Хрвати нису умрли — остали су живи!

Дошао је дан Васкресења.

Годиш 1912. у души српјанског народа васкрснула је народна мисао. Србијанци лачују се оружја, да темељито обрачунају са некретом. Они побеђују, јер су прожети вером у Васкресење.

Победоносни Балкански рат срушио је Турску Царевину, али у исто доба уздрмао је и темеље Монархије Хабсбурга.

Триумфом Балканског рата васкрснула је душа целог југославенског народа, пробудила се је његова снага и створила се је вера у Васкресење — вера у слободу и народно Јединство!

Горки непријатељ нашег народа даде се и свим средствима, а негде и самом Христовом вером, сјаје савају и раздор међу рођеном браћом. Он је рачунао, да на нашој несрећни даде своју срећу.

Преварио се је.

Дух целог нашег народа од Триглава до Вардара проговорно је достојанствено и смело: **Ој земљо, ој земљо, ој земљо, — завјет Срби испуниће.**

Аустрија навештава рат нашем народу, тера га на Голготу и разапине га на крст. Цео српјански народ чврстом вером у правду Господа Бога, обилићким самопоштом оставља свој милу дом и домаће огњиште. Тешком муком пролази преко кривих Арбанаја...

Дух нашег народа није клопоу. Он је тврдо веровао у победу. Пред његовим очима блистала је светла Карађорђева звезда, која га је напуњала вером у васкресење целог нашег народа.

Та вера донела је скоро целом нашем народу ослобођење и уједињење у јединствену државу Срба, Хрвата и Словенаца. Али као да то ослобођење није ступило крвљу постигнуто, оно данас пролази своје последње искушење.

Развој политичне ситуације.

Коалиције з демократи не бој

ДЕМОКРАТИ И СИТУАЦИЈА.

Посебно порочило.

Београд, 7. априла. Скоро сви листи се бавио з впрашањем радикалско-демократске коалиције. Вести о тој новој коалицији со лансирали демократи, ки би ради прили до владе. Ваљ дописник се је разговарао з неким радикалским прваком, ки му је такој изјавио, да со все вести о новој коалицији измишљене. Ресница је ле в толико, да жељимо некатори демократски господје изнова стопити владу ин да со се ради тега покушати приближити радикалцем. Абсолютно неточна је вест, да је покусио туди само ен радикалска погашања з демократи. Ситуација међ демократи се је послабшала. Доседај се же не ве, али бо Давидовић же надалје остал в клубу с фракцијо г. Прибићевића. Разкол је свакега дне већи међ тема двема skupinama, посебно доседај, ко је јасно, да бо г. Прибићевић памил Давидовића од водства странке. Демократски клуб има 12. т. м. своје сеје, ки бо показала точно ситуацију демократске странке. Прибићевићева група же сондира терен, да се в случају разкола придружи радикалној странки.

Београд, 7. априла. (Б) Какој дознава вај дописник, задевајо погашања међ радикали и демократи на велико тежкоће. Демократи задевајо министрство нотранјих дел, финанси и аграрне реформе ин же нека министарства. По теј нјихових задевах содеј изгледа, да је споразум немогоћ.

Београд, 7. априла. (З) „Правда“ порочи: Вчерај доподоње је министарски председник г. Пашић конферирал з г. Љубо Јовановићем. Оба првака радикалне странке ста претрешала порочило, в катерем се први, да приде Радић готово в Београд. Истотак ста се разговарјала о тежкоћах, ки се појављало при погашањих з демократи гледе обнове коалиције. Од демократских првакој је добила „Правда“ обвестило, да коалиција з радикали никакој ни могоћа.

Загреб, 7. априла. (З) Данашњи „Слободни Трибун“ порочио из Београда: Неки угледнеји демократ је изјавио: Ми же нисмо имели сеје својега клуба, да би могли склепати о тактики напрам радикалом ин о коалицији з нјими. Моје препричање је, да до коалиције не приде. Па туди Давидовић ин же неки други демократски прваки со изјавио, да је коалиција немогоћа.

Београд, 7. априла. (Б) Господ Светозар Прибићевић ин др. Лукинич остата в Београду, какој туди др. Лаза Марковић, с чегар именом се справља в звезо разговор з демократи. Ради тега је др. Лаза Марковић баје одложио

К впрашању ликвидације покрајинских управ.

Београд, 7. априла. (Б) Комити министров, ки је имел уговотији предпологије за изведбо законот о обј управи ин о областни ин срезки самоуправи, је кончал своје дело. Министр нотранјих дел приправља потребни материјал, да такој по Велики ноћ, ако бодо политичне размере до допушале, почне з ликвидацијо покрајинских управ. Развен босанскага покрајинскога наместника је послал далматински покрајински наместник г. Метлић само ено депоше, в катери први, да приправља задевано порочило ин опозарја на то, да се централизација управе не море извести, доклер се не изеначи законодаја. Посли покрајинских управ се lahko prenesejo на велике župane, а посамезна министарства мотаро напрам тем послом остати в истем размерију, в катерем со била до доседај. По мненију г. Метлића поје најтеже с тистим државним иметјем, до катерега си lasti gotove pravice туди Италија. Обширнејага порочио ни могол послати до доседај, кер је бил запослен з обходот третје cone. По мненију мини-

Протународна мисао, коју је наш крвини столетни непријатељ кроз векове и векове пошјао и која се је инкарнирала у несвесну масу појединих делова нашег народа, стапља данас у искушење мисао народног и државног Јединства.

Непријатељи истинске народне мисли вароју се око мисли, да ће у овој последној борби изнети победу.

своје потовање в Дубровник. Брзконе па је то сторил ради тега, да се изменијао мисли же о некаторих впрашањих гледе обнове коалиције. Демократи постављало zelo težke pogoje, задевајо намрећ status quo, vendar pa se že lahko sedaj vidi, da so pripravljeni на г. Радића о сестави владе з Давидовићева skupina држи zelo rezervirano напрам разговором, катере води Прибићевић з радикали ин па напрам изјавам г. Радића о сестави владе з Давидовићем на челу. Ако досеже Прибићевићева skupina споразум з радикали, не бодо делали Давидовићу присташи никаких овир тему споразуму, vendar pa bodo pustili vso odgovornost Прибићевићу ин Пашићу за то, да водита Видовданско политико. Подлага, на катери се водито погашања, је хитра изведба Видовданске уставе в свех нјених точках, sprememba voljnega zakona ин sprejem nužnih zakonov, ki so zaostali в прелјниј skupščini.

Београд, 7. априла. (Б) Данашњи „Балкан“ пише: В Загребу се ставио велике наде в г. Давидовића. Ревизионисти со волни стопити владу под Давидовићевим предсјством. За председника skupščine намеравало предлагати др. Воја Великовића али др. Корошца. Та вест је немилу задела многе демократе в Србији, четуди се ји не приписује много вере. Кер па доседај же ни дementirana, се демократи боје, да се не уресничи. Та skrivnost се има одкрити на ближем сестанку демократског клуба. При теј прилики бо падла одложна беседа, ки бо припелјала демократској странко на нова пота.

Београд, 7. априла. (З) В целом политичном живљењу је настало вслед ближњих великоноћних празникот преcejšnje мртвило. По изјави министра г. др. Лазе Марковића је остало при тем, да порабиле все странке добио до великоноћних празникот за премислјеванје, kaj jim je storiti, да би се по празникот зачела погашања в циљу споразумевања ин склепања о речитви седанје кризе. Sploh imajo vsi klubi šele po velikih noči svoje prve seje.

СТАЛИШЕ НЕМСКИХ ПОСЛАНЦЕВ.

Београд, 7. априла. (З) Данес доподоње со обискали посланци немске странке гг. Schumacher ин Hans Moser радикалнога посланца г. др. Јанјича ин се при нјем информирали о политичном положају. Послански клуб Немцев бо имел своје сеје по великоноћних празникот, Sklepal bo šele potem, ko bosta to storila radikalni и демократски послански клуб.

стра нотранјих дел, г. Вујићича, се lahko prvi del teга posla, т. ј. пренос компетенције покрајинских управ на велике župane ин на централно управу, izvrši čez 10 dni, ако остане homogeno радикална влада, кер в тем случају не би било од nobene strani никаких овир. Па туди други, важнеји дел т. ј. поставитев областни ин срезких области би се могол извршити преcej hitro. При тем се не бо озирало на законске роке ин датуме, ки јић предписује закон о обј управи ин областни ин срезки самоуправи, кер со ти роки же замјени ин се је треба потruditi, да се изгубљени čas zopet nadomesti. Зато се бо делало на то, да се skličejo областне skupščine пред 5. novembrom, кер је та рок за нјић sklicaње предписан з законом.

NOVA AMERIŠKA BANKA.

Београд, 7. априла. (З) Министрство трговине ин индустрије је доволито Blairovi банџи skupini, да оснује в Београду својо подружницу.

Мисао Јединства ин Слоге, премда издана од рашних Ишкарџијота, који се куше око Степана Радића, васкрснати ће у свом сјају своје — она ће да победи!

То је тирда наша вера! Том се васкрсењу надамо и унапред везелимо.

Васкрс народне мисли бити ће васкрс и живот целог нашег народа!

Погашања з Италију в Риму.

Рим, 7. априла. (З) Италијанска влада је предлагала посланику кралјевине SHS в Риму, да се погашања за конституирање решке државе, зачета в Опатију, надалјеује в Риму. Кот разлог за преместитев те погашања се наваја велики влив заинтересованих мешчанов на чла-

не комисије. Какој се дознава, је наф посланик в Риму г. Антонијевић обвестио владу о тем Италијанском предлогу. Данес је г. Антонијевић прел од министра зунанјих дел г. др. Нинчића наредило, да приде в Београд, кер бо добио наводила за надалјна погашања з Италију.

Поклон наших муслиманов новему калифу.

Београд, 7. априла. (Б) О сестави муслиманске делегације, ки поје в Carigrad, да се покони новему калифу, се порочи: Влада је била првотно скленила, да боди та делегација тако-ле сестављена: врховни београјски муфтија Зекот кот вода делегације, притински муфтија Шех Мехмед Сезан кот представник јужне Србије ин сарајевски муфтија кот представник босанских муслиманов. Такему сеставу делегације се је противила Spahina skupna, trdeć, да је по чину најстареји муслимански верски поглавар в наф држави сарајевски Reis ил улема г. Чаушевић, ки да се не сме презрети. По задеви те skupine би морал г. Чаушевић бити вода те делегације.

Ради тега је пришел г. Чаушевић в Београд, да изпослује развелјавије првотнега sklepa. Под притиском Spahine skupine је сарајевски муфтија сам одклонио удељебо в делегацију. Влада је в теј Spahini акцији видела чисте политичне мотиве ин то темболи, кер је г. Чаушевић знан кот strasten присташ Spahine skupine. Зато ни хотела пристати на задеве те skupine ин г. Чаушевића. Она је наместо сарајевскога муфтија одредила за члана делегације тузланскога муфтија Maglajića, бившега народнега посланца ин начелника муслиманске дешићарске skupine, ки је nato pristal. Данес поподоње је та делегација одпотовала в Carigrad.

Положај в Болгарски.

Београд, 7. априла. (З) Какој се дознава, се зачно те дни погашања за закључење конвенције међ нашо државо ин Болгарско.

Београд, 7. априла. (З) По вестех из Софије је зачела болгарска полиција разселјевати комиташке насељбине об југословенски меј. В задњем часу је в некаторих днеш разселла 8 великих вави в смери струмичке покрајине, в катери со били насељени комиташи. О прилики разселјеванја је дошло до обороженега спопода међ кинети ин комиташи на ени тер војско ин жандармерију на други страни. Жртев је било на обех странах. Области со попопнома изпразниле село Дјумале, ки је било гнездо комиташев. Мakedonstvuјући се приправљајо на акцију проти Stambolijskemu.

Софија, 7. априла. (З) Министр финанси в кабинету Stambolijskega, Kosta Tomov, је бил вчерај атиран в Белл Слатини ин преведен в Софију. Нјег ин Даскалова је Stambolijski присили, да изстопита из владе. Разлог атарелце се држи тајно, в политичних кретах па се говори, да се је то zgodilo вслед тега, кер је Tomov подпирал makedonstvuјуће в јужни Србији, дајал комиташем облеко, оружје ин муницију за борбо проти Југославији ин кер је бил в зvezl с Тодором Александровим, Stambolijski је прекинил з нјима все звезе.

Београд, 7. априла. (З) Болгарски посланик в Београду г. Тодоров је премешчен в Москву кот начелник болгарске службене мислије. Ради припреве за то мислио се нахаја г. Тодоров в Софији.

Поруhrsка акција.

London, 7. априла. (К) (Agence Havas) Louchet је одклонио vsako sporocišilo ин је изјавио за непотребно, да би поправљал часописне вести, катере му приписује мислјене, ки га он нити од далећ не заступа. Louchet је имел предподоње разговор з англеским министром лордом Derbyjem ин се је поподоње врли в Париз.

Pariz, 7. априла. (К) (Agence Havas) Louchet је доспел из Лондона семкај. List „Temps“ изјавља, да би било неспаметно мислити, да би бил „Daily Telegraph“ в то поклкан, да изража мисли Франције. На репарацијском нацрту, ки га објавља оменјени лист, је Англија равнотак мало ангажирана какој Франција.

Kassel, 7. априла. (К) Непосредно пред празник је било тужак аетранхн већ оseb, кер со бале францоскем шпионажнеу ураду в Diüsseldorfu спорочиће вести о правном радикалних организацијах в Немџији. Те вести си је неки трговец Brünning на просто темисли. Та материјал, ки со га добио Францози, да изража мисли Франције, на репарацијском нацрту, ки га објавља оменјени лист, је Англија равнотак мало ангажирана какој Франција.

Berlin, 7. априла. (К) Тужак зборујући конгрес киргуров је данес, какој порочио листи, споразумно з иноземским гости, међ

катерими се злшти нахаја велико франска здравникот, sprejel resolucijo, в катери со протестира проти тему, да со Францози задегил болнишнице в Essenu. Poleг тега се је обрил конгрес на међнародни „Rdeć križ“ с прошјо, да се з немским и улетници в заседанем оземљу postopa vsaj tako, какој з војини и улетници.

Pariz, 7. априла. (К) (Agence Havas) Какој порочи „Journal“ из Mainzа, со францоске чете заседле колодвор в Saynu, 15 kilometrov од Koblenca.

Frankfurt, 7. априла. (К) Какој јавља „Frankfurter Zeitung“, со францоске чете вчерај заседе на ренском мосту в Wormsu из Mannheimа прихајајући автомобил з денарјем државне банке в вишнотреб милијард марк.

Bonn, 7. априла. (К) Војно судишје је обседло председника више поште дирекције Франца на пет лет јеће ин на 15 милијонот марк денарне казни, већ другх па равнотак на пет лет јеће ин на пет до осам милијонот денарне globe.

Berlin, 7. априла. (К) В Mülheimu со заседил Францози тискане, в катерих се по налогу државне банке тискајо bankovci ин со засеги тискане плоше ин тисковни папир. При тем со Францози добио вредности за две милијарди марк, од те емо ин пол милијарде в готовини. (W)

Данашње приредиве.

В Лјубљани:

Драма: „Hasanaginica.“ Остале члан загребскога Народнега гледишта г. М. М. Марковић. Изв.

Опера: „Sevilijski brivce.“ Изв.
Кино Тиволи: Napoleon в Schönbrunn.
Кино Ideal: „Graf Monte Christo.“ V. 4.
Кино Matica: „Leteći avio.“

В Марибору:

Народно гледишје: „Pri treh mladencih.“ Остале г. Sowilski из Лјубљане. Изв.

В пондељек, дне 9. т. м. в Лјубљани:

Драма: „Hasanaginica.“ Остале члан загребскога Народнега гледишта г. М. М. Марковић. Red E.

Опера: Zaprto.
Кино Тиволи: „Hasil.“
Кино Ideal: „Lepa ciganka Myrcha.“
Кино Matica: „Leteći avio.“

В Марибору:

Народно гледишје: Zaprto.

Ноћна лекарнишка служба в Лјубљани:
Текотј теден: лекарна Сушник на Marjiniem trgu ин Kurat на Osnovnatski g.

Kriza parlamenta in države.

Bajoneti so našo državo vstvarili in jo bodo tudi vzdržali.

Naša država preživlja danes veliko in težko krizo, od katere se bo opomogla na škodo vseh Korošcev, Radičev, Trumbičev in ostalih defetistov. Država ima vse polno sredstev s katerimi bo lahko vzpostavila svoj omajani ugled, poglavito sredstvo pa je vojska.

Volitve 18. marca so pokazale nezavednost ljudstva, ki je sledilo demagogiji Korošca, Radiča, Spahe itd. Pri teh volitvah je dobila NRS največ glasov. Glasovi niso dobili s silo, kakor skušajo njeni nasprotniki dokazati. Vsakdo sam najbolje ve, kakšna svoboda je vladala za časa volitev. Ne pomeni mar to svoboda, da se je duhovniku Korošču, vsprico državnih oblasti, dovoljevala svobodna agitacija za avtonomijo Slovenije? Ni li to svoboda, da je imel Radič, v monarhiji, javne republikanske shode, na katerih so padale žaljivke na vladno, državo, sploh na današnji režim, končno celo pa, po ustavi nedotakljivo, osebo našega mladega kralja? Mar ni to svoboda, da je uradništvo volilo po svojem prevdanku? Resnica je torej, da so se izvršile volitve 18. marca v največji svobodi, brez vsakih političnih preganjanj in brez vmešavanja državnih oblasti. Od volitev je poteklo že 15 dni. Zakaj ni Korošec proglasil avtonomije Slovenije? Zakaj ne Radič »Velike Hrvatske mitroivorne in človečanske republike? Zakaj ne uresniči končno vsi oni, ki so do 18. marca varali ljudstvo svojih demagoških idej? Čemu nadaljno varanje naroda? Za to, ker verujejo v našo dravo in poznajo njeno moč.

Člen 12, Ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se glasi: »Svoboda vere in vesti je zagotovljena. usvojena veroizpovedanja so enakopravna pred zakonom ter smejo svoj verozagon javno izpovedovati.

Uživanje državljanskih in političnih pravic je nezavisno od veroizpovedanja. Nihče se ne more oprostiti svojih državljskih in vojaških dolžnosti in obveznosti, sklicevaje se na prepise svoje vere.

Usvajajo se one vere, ki so v kate-remko delu kraljevine že pridobile zakonito priznanje. Druge vere se smejo

priznati samo z zakonom. Usvojene in priznane vere urejajo samostojno svoje notranje verske posle ter upravljajo svoje zaklade in fonde v mejah zakona.

Nihče ni dolžan javno izpovedati svoje verske prepričanje. Nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih in kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varstveni in vojaški oblasti.

Usvojene in priznane vere smejo vzdrževati zveze s svojim vrhovnim verskim poglavarji tudi izven državnih mej, kolikor to zahtevajo duhovni predpisi posameznih veroizpovedanj. Način, kako se vzdržujejo te zveze, se uredi z zakonom.

V kolikor so v državnem proračunu določeni za verozakonske svrhe izdatki, se morajo med posamezna usvojena in priznana veroizpovedanja deliti sorazmerno s številom njih vernikov in z dejansko dokazano potrebo.

Svoje duhovne oblasti ne smejo verski predstavniki pri bogoslužju ali s sestanki verskega značaja ali drugače pri izvrševanju svoje službene dolžnosti uporabljati v strankarske namene.

Torej kljub tako jasnemu in svobodnemu členu 12 vidovdanke ustave, so duhovnik Korošec, Stjepan Radič in Spaho, varali in se lagali katoliškim in muslimanskim masam. Oni so bili sovražniki ravno onega naroda, ki je 18. marca glasoval za njih in za njihova kriva obetanja. Svojim mandatom na ljubo, gredo za tem, da se okrepi in razširi pokret za ločitev cerkve in države in da se s tem razni verski pokreti pobijejo in zadušijo. Ljudstvo mora spregledati, da ga Korošec, Radič, Spaho ter ostali defetisti varajo zbog lastnih osebnih interesov in koristi. Ljudstvo mora končno vedeti, da so našo državo stvorili bajoneti in milijoni padlih srbskih in zavezniških junakov v veliki svetovni vojni in ako bo potrebno so bo adi z bajoneti vrženi proti volji vseh Korošcev, Radičev in ostalih defetistov.

Iz tujih listov.

POLJSKA IN MALA ANTANTA.

»La République Française« (Edmond Laskine): Bolje kot sploh kdaj prej razumevajo v Varšavi kot v Pragi, v Beogradu kot v Bukaresti, da je politični sistem, ki ga je ustvarila v Evropi zmaga zavezničkov, enoten in da če bi odnehal v eni točki, bi se ves zrušil. Od nespremenljivosti evropskega položaja, kakor se je utemeljil 1. 1918, zavisi obstoj Češkoslovaške kakor Poljske, velike Srbije kakor velike Rumunije. Enotnost v dejanju in v mislih zahteva od njih instinkt samoohranitve.

NACIONALISTIČNI BLOK V FRANCJI.

»La Victoire« (Gustave Hervé): Se imamo mi v notranjosti od 1. 1920 sem, odkar so se s neuspehom končale splošne stavke in če nam bo nekega dne plačala Nemčija, kar nam dolguje, se mora dežela zahvaliti za to — in to bo treba neprestano ponavljati od prihodnjih volitev — ne komunistom in socialistom, temveč nacionalističnemu bloku v parlamentu.

VOLITVE V SKUPŠČINO.

»Prager Presse« (Hermann Wendel): Ravno tako globoko segajo politični boji, kot so bile te volitve, služijo, da se ustvari državna zavest, četudi se zaenkrat v njih bori pleme zoper pleme. Da se množice politično razburkačo od Ohridskega je-

zera do Stajerske, od Banata do Adrije pod eno in isto parolo in na en isti dan, da se učijo vsi od vzhoda do zahoda, od severa in juga, gledati v Beograd kot mesto njih politične usode, ni mala stvar; da sploh volijo, je velika sila, ki jih veže, to je potrjevanje države, kajti kdo državo zanika, se vzdržuje volitev, kakor je po italijanskem ujedinenju dobila absolutistična katoliška stranka od papeža povelje: »Niti voliti, niti se dati voliti.« Strast, s katero se kregajo o vprašanju skupnega življenja, je podlaga za »nacionalizacijo« Jugoslovenov, to se pravi za preustroj plemenskega človeka v državnega človeka. Gotovo bo v bližnjem času nastal nov in močnejši boj za ureditve države, toda kakorkoli se bo razvil in trajal, njega zgodovinski pomen leži v tem, da ravno po nem nastala in se izpolnjuje država od politično prebujenih ljudskih množic.

USMRITIEV V MOSKVI.

»Kuryer Warszawski«: Ironija je, da so ravno na velikonocne praznike padli v Moskvi strelci, ki so uničili življenje katoliškega duhovnika, katerega edini zločin je obstojal v tem, da se ni obotavljal, izvrševati svoje dolžnosti do zadnjega. Mučeniška kri, ki je bila prelita na belo nedeljo v Kremli, bo povzročila konec te periode groze in brezmejnega nizkosti. Ni dvomimo, da bo svet na primeren način odgovoril na ta krvavi moskovski zločin. —B.

LJUBO D. JURKOVIČ:

O narodnoj pesmi i guslama.

Srpske narodne pesmi več v XVII. veku svratile su na sebe pažnju kulturnog sveta. Oduševljenje za našo poeziju postiglo je svoj vrhunac za vreme Vuka Karadžića, koji je prvi počeo da naše narodne pesmi sabira i izdava po nekom stanovitom sistemu.

Prva pesma, koja je ušla u strani svet bila je »Hasanaginica«. Tu je pesmu u Dal-njaci čuo glasoviti Italijan Otto Fortis godine 1774. i preveo ju je na italijanski jezik. U XVIII. veku Nemci su se neobično oduševili za našu narodnu poeziju. Glasoviti Jakob Grimm 1824. piše: »Evo već tri knjige srpskih narodnih pesama, a među njima teško da ima i jedna pesma rdava; njemačke narodne pesme bi se morale pred njima sakriti.« Sam Glete preveo je »Hasanaginicu«: mnoge druge pesme, o kojima je tvrdio, da su »odlične, ima nekih među njima koje mogu da stoje i pored Pesme nad-pesmanama.« Za »Zdanie Skadra na Bo-janik kaže Grim, da je »jedna od najdivljijih pesama svih naroda i svih vremena, on se je tako oduševio za naše pesme, da je kazivao, da je u njima »sve lepo, sve kao u Homeru!«

Od Nemaca našom su se pesmom ba-vili Villem Humbolt, Klemens Brentano, Talif, Gerhard, Singer, Koper i mnogi drugi. Naše su se narodne pesme čitale su kru-govima najodličnijih ljudi s nepodeljenim dopadanjem.

Sem Italijana i Nemaca zarimali su se našu poeziju i Francozi i Englezi. »Hasanaginica« na francoski jezik preveo je Šarl Noddie, a na engleski glasoviti Sir Valter Skot.

Od Slovena za našu poeziju najviše se je oduševljeno Poljak Mickilevič, Rus Puškin i mnogi drugi Rusi, Poljaci i Česi.

Svi su ti ljudi i naučnici na književnom polju proučavali naše pesme i za njih se oduševljavali, jer su odmah, u prvi mah, osetili njihovu veliku umetničku vrednost; osetili su, da u tim prosto pevanim pesmama i tužnim guslama leži neka snaga, neka sila, koja oduševljuje, daroviti i snažan narod.

Danas se u umetničkom svetu računa, da je naša narodna poezija najlepša nar. književnost u Evropi.

Naša je narodna pesma odraz i slika prave duše našeg naroda. Naša je pesma, koja je u nedeljivoj vezi sa guslama, ogledalo naše prošlosti, naše snage, slave, ponosa, poštenja i veličine!

Sila, koja se krije u našoj pesmi, u novlje se je doba ispoljila na mnogim poljima, a u prvom redu u mišicama naših junaka na Kumanovu i na svim ostalim našim bojnim poljanama, pa sve dalje do u samu našu kulturu, kako se to jasno vidi u divovskim skulpturama Ivana Meštrovića i u delima mnogih naših umetnika.

Pesma je ona sila, koja nas je kroz vekove i vekove spajala. Pesma nas je uzdržala: pesma nas je oslobodila i ujedinila. Pesma, koja je celom našem narodu zajednička i sveta, treba da ostane uvek živa, jer »dok je pesme i gusla naših, dođi i nas bit će na tom svetu!«

Naša narodna pesma prava je duboke filozofije, puna istinskog morala i estetike; u njoj se kriju ideali celog čovečanstva Ljubav, Lepota i Dobrota — Bratstvo, Jednakost i Sloboda!

Narodna naša pesma daje duševne hrane; ona nas osvaja i privlači; ona nas plemeniti i uzdiže. U našim pesmama naći ćemo mnogo i mnogo lepših misli i osećanja, neg u mnogim modernim romanima i pesmama. Tu ćete naći misli, koje su kod drugih naroda obrodili samo veliki pojedinci kao

Zasluge ministra dr. Županiča.

Resnica o izenačenju plač uradnikov in železničarjev.

Posamezni klerikalni poslanci tu-di sedaj varajo uradništvo in železniške delavce ter uslužbence, češ, da so oni s svojimi intervencijami dosegli izenačenje plač. To je nova in gola laž, katere so zmožni samo klerikalci in njim slični elementi.

G. minister dr. Niko Županič je, kot edini predstavnik Slovencev v kabinetu g. Pašića storil vse, da bi svojim rojakom, brez razlike strankarske pripadnosti, olajšal življenje v današnjih časih druginje. Izenačenje uradniških plač, izvedeno stop-njema iz razreda v razred, doklade železničarjem in razne podpore na-

rodu, so samo zaslugе ministra dr. Županiča. Akoprav minister dr. Županič ni bil izvoljen za narodnega poslanca, se tudi nadalje zavzema kot aktivni minister za to, da bi pomagal olajšati bedno stanje uradništva in ostalih državnih uslužbencev.

Potentakem so vse infamne la-ži, ki jih širijo klerikalci in ostali neprijatelji NRS in ministra dr. Županiča, neosnovane in vseskozi tendenciozne. Končno je neumnost verovati v intervencije dr. Korošca pri vladi. Njegove in njegovih prijateljev intervencije se ne vzemajo v obzir, ter romajo naravnost v koš.

Odlikovanje pesnika Stritarja.

Rogaška Slatina, 5. aprila.

Rogaška Slatina si je odela danes praznično obleko, raz hiše in zdravilišča plapolajo slovenske in državne zastave, sonce prijazno objema ta lepi kraj in človeku se zdi, da se i narava veseli današnjega pomembnega slavlja, odlikovanja našega velikega pesnika, vodnika in učitelja Borisa Mirana, ali kakor ga tudi nazivalo po njegovem pesniškem psevdonimu gospoda Mirodolskega — našega velikega Josipa Stritarja, Nesreča malega naroda je, da slavi svoje ljudi navadno šele ob zatonu življenja, ponajvečkrat pa po smrti. Veliki narodi postavljajo svojim velikim ljudem vidne spomenike v življenju poskrbe jim mirno, udobno, da razkrojo življenje. Mi tega ne znamo — in tudi nismo mogli, ker smo sami živeli narod hlapcev. Z našo nacionalno osvoboditvijo pa se je tudi v tem pogledu obrnilo na bolje.

Boris Miran preživlja danes ob strani svoje dobre, 72 letne družice — poslednje dneve svojega življenja mirno in udobno v Rogški Slatini, v vili na malem gričku, lepo urejenem »Stritarjevem domu«. Požrtvovanosti naših rodoljubov, zlasti se zdraviliškega ravnatelja gosp. Štera, g. Ivana Hribarja in župana g. Bizjaka je zahvaliti, da veliki sin našega naroda ne gladije več v Nemški Avstriji.

Danes je vstal sivolasi starček se proti običaju že ob 9. uri. Oblekel se je v črno in zavezal, kakor običajno svoje umetniško kravatno. Bil je dobre volje, ob strani pa mi je stala njegova verna družica.

Proti poldnevu so naznanili možnari, da je prišel v Slatino g. minister dr. Niko Županič v spremstvu oblastnega podžupana dr. Vilko Pfeifferja in vladnega svetnika dr. Vodopivca, ptujskega okr. glavarja. Pred zdraviliškim domom so sprejeli ministra tamošnji župan g. Bizjak, predsednik okr. zastopa in pisatelj g. notar Ivo Šorli in zdraviliški ravnatelj g. dr. Šter. Po kratkem pozdravu je odšel g. minister takoj na »Stritarjev dom«, pred katerim so ga sprejeli g. poštni vodja Fabiani, nadučitelj g. Glinšek in dame g. dr. Šterova, Bizjakova, Fabianova, Glinškova. Vsa družba je vstopila v prijetno okrašeni salon, kjer lih je pričakoval v naslanjaču Boris Miran in njegova gospa soproga.

Po kratkem prelepem nagovoru, katerega sta tolmačila osivelemu pesniku njegova gospa soproga in g. dr. Šter je prišel g. minister dr. Županič odlikovancu visoki red Sv. Save III. razreda;

nakar je spregovoril Boris Miran s tresočim ali dokaj močnim glasom: Gospod minister! Iskreno se Vam zahvaljujem in Vas prosim, sporočite Ni. Veličanstvu kralju jugoslovenskemu mojo srčno zahvalo in globoko udanost. Končal je trenutno, v očesih pa so mu zalgrale solze... Ob tem trenutku ni bilo v salonu Borisa Mirana nikogar, kateremu niso igrale solze v obeh. Minister vidno ganjen, je stisnil roko starčku, Boris Miran pa je ponovil pozdrav na svoj narod in Ni. Veličanstvo!

Po svečanem odlikovanju se je vršil obed, kateremu je samo kratek čas prisostvoval Boris Miran, nakar ga je ljubezni g. ravnatelj dr. Šter in Stritarjeva soproga Terezija odpeljala v sosednjo sobo na odpočitek.

Ganljivo je pravil g. Stritar o skrbi svoje soproge in g. dr. g. Štera: »Ta mi je pa oče, sin in skrbnik, reči pa moram, da ni slab skrbnik, ampak dober, dober...!« Te besede so prelepo priznanje za g. dr. Štera.

Pri obedu se je izreklo še več napitnic Borisu Miranu, zlasti lepo ga je očrtal v daljšem govoru g. minister dr. Županič, ki je napil velikemu poetu, slovenski književnosti in Ni. Veličanstvu kralju. Govor g. ministra je napravil globok utis na vse navzoče. Napitnice izmenjali so še g. dr. Šter, oblastni podžupan g. dr. Vilko Pfeiffer, pisatelj g. Ivo Šorli, g. župan Bizjak. — Na tem mestu bodi izrečena vsem, zlasti pa omenjenim damam, ki so z vsem trudom poskrbele za lepo izvršeno slavnost, iskrena zahvala.

Ni. Veličanstvu kralju se je odpotala sledeča udanostna brzojavka: »Povodom predaje visoke odlike Sv. Save našem odličnemu književniku Josipu Stritarju, pošiljajo Vašemu Veličanstvu občani Rogške Slatine izraze globoke udanosti. — Viljem Bizjak, župan.«

Ta skromna ali lepa slavnost je zopet dokaz, da naš narod še ni povsem zastrupljen, in da zna ceniti svoje velike moze in je tudi odločen, da povede potom izobrazbe in dela med narodom — sebe na lepša, solnčnejša pota, v lepšo bodočnost!

In tako je prav! Borisu Miranu pa tem potom iskrene čestitke hvaležnega slovenskega ljudstva.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih JUTRANJE NOVOSTI

Pevanje naše narodne pesme prate »gusle od javora suva«. Gusle su jedan primitivan instrument, sličan violini, obično sa jednom strunom, a rede sa dve. One nam ne pružaju bogzna kakove različite akorde i nijanse, ali po svom delovanju na dušu našog naroda one spadaju u muziku.

Muzika gusala služi kao odlična pratilja pevane pesme. Jedno bez drugoga ne može da bude.

Dok pevana pesma kazuje jedan stanovit događaj, i dokle uzdiže dušu onoga koji pesmu sluša, dotle duboki i tužni akordi gusala kazuju ono, što reči ne mogu da kažu.

Muzika gusala polepsava pesmu i našu dušu nekako prenese u više sferu, odakle u lepšem sjaju gledamo ono što našoj duši treba — svetlo lice Umetnosti!

Pesma i gusle prodiru do u dno naše duše, i tu uzdrmaju naše najsakrivenije i najplemenitije osećaje. Narodna pesma puni našu dušu slatkim zadovoljstvom, lepim veseljem i milom lepotom. Ona prepoređa našu dušu, i kad ju pomno slušamo i čitamo, osećamo neko ugodno duševno raspoloženje. Narodna pesma smeška i najtvarda srca; ona prodira nesmetano kroz trnje i šikarje ona lama brda i planine!

Narodna naša pesma često orosi oči; ona mami suze mladom i velikom, muškom i ženskom, prosvetlom i neprosvetlom, težačkom i gospodinom. A što sve to znači? — To znači, da se u toj pesmi krije jedna snaga, koja se zove Istina i Pravda. Takova pesma je najbolja prijateljica naše duše; ona u nama stvara uzvišene osećaje. To je ono, što pesma čini pesmom; to je ništa drugo nego pravi, čist, zdrav i neokaljan odraz Umetnosti.

I mi bismo mogli da kažemo za naše proste narodne pesme ono, što veliki Gete u jednoj svojoj pesmi kaže o pesmi u opšte: »Pesme su kao bojadisani prozori na crkvama. Ako ih gledate sa trizišta, sve je

tamno i mračno. Ali udite samo unutra!... Oduševljeni zaplamti i svetlost i boja, zasija povesit i šara, i plemenita prividna duša uzbuđuju!«

Takovo osećanje dobije svaki onaj koji malo ozbiljnije proučava i prodira u dubinu naše narodne poezije.

Naš narod, osobito onaj deo, koji je još nepokvaren uticajima stranih kultura, u velike ceni narodne guslarske. Sam Vuk Karadžić pravo je ocenio zaslugu narodnih guslarsa. Njima pripada zasluga, da se je naša pesma uzdržala, da je dobila sve umetničke osobine i vrline.

Guslari su čisto umetničke duše u našem narodu. Kroz njih progovara duša celog naroda i pravda Boga Istnoga. Naš narod veruje, da su svi narodni guslari pravi, pošten i čestiti ljudi, jer inače gusle nobi gudio — pesma nebi pevala.

Narodni guslari uzdržale naše najsvetije narodne tradicije, naše običaje, naše shvatanje o životu i poštenju. Guslari su svojim umetničkim delovanjem sve naše pogubije pretvorili u slavu i pobjedu. Oni su uzdržali uspomenu na sveto Kosovo polje; oni su velikim delom doprinesli, da se to Kosovo osveti; oni su uvek bili naša Slava, naša Velicina i naše Vaskrsenje!

Guslari su povelj u sveti boj i u slavnu smrt čestite srblanske vitezove za Slobodu celog našeg jugoslovenskog naroda. Kad se dužnim pietetom sećamo svetlih žrtava za Slobodu, treba da se pri tome setimo i guslarske pesnika, koji je ideju Slobode i Ujedinjenja, malo po malo — nevidljivo, ali stalno, ulivao u duše naših nemirnih heroja.

Tim herojima najlepše će se da oduži prvi narodni guslar, koji će, kao veran i pravi tumač svoga naroda, da svojim pesmama i guslama iskaže i Bogu i ljudima svu ljubav i štovanje, koji čeli naš narod njima duguje za sve ovo, što uživamo i što će uživati sve naša buduća pokolenja.

Politične novosti.

ČEŠKOSLOVAŠKA.

— Pristaši Hlinskoye stranke na Slovaškom. Izvrševalni odbor slovaške ljudske stranke je na zadnjem shodu sklenil, da bo pozval vse svoje organizacije v mestih, kjer bodo razpisane občinske volitve, da bi postavile samostojne kandidate ter ne smejo skiepati kompromisov in se vezovati z drugimi strankami. Ako bodo kje razmere tako nanesle, da bodo primorane od skupnega nastopa z drugimi strankami, si morajo organizacije izposlovati v ta namen soglasje izvrševalnega odbora.

— Bratislavski nezaposleni delavci. V Bratislavi so bili osnovani učni tečajji za delavce, ki so brez dela. Ali delavci so presneto slabo obiskovali učilnico. Se manj uspeha je imela vlada z delavsko čitalnico. Dasi je bilo tam na razpolago 40 slovaških, nemških in madžarskih časopisov, je bila čitalnica kljub temu jako zapuščenca. Neki dan je vendar nekaj delavcev prišlo, ampak ti niso listov čitali, ampak so jih samo pomazali in počekali. Zdad pripravljajo komunisti veliko protestno zborovanje, na kar bodo priredili burne demonstracije po glavnih bratislavskih ulicah. To je pač samo eden izmed obupnih poskusov komunističnih kolovodij, ki hočejo pokazati, da od svojih kruhodajalcev iz Moskve ne dobivajo denarja zastoni. A vsa njih zborovanja in demonstracije so brez pravega uspeha, zakaj njih privlačna sila pojemlje od leta do leta.

MADŽARSKA.

— Andrássy o madžarski zunanji politiki. Grof Julij Andrássy je orisal v »Az Estu« madžarsko zunanjo politiko tako-le: Udal se je pasivnemu opazovanju. Sedaj skuša z irealnimi, stabilnimi sredstvi vzbuditi mednarodno, Madžarski nakloneno razpoloženje. S sedanjo pasivnostjo bo treba prelomiti. S tem pa ne misli, da naj se uveljavljuje duh ofenzivno-agresivne politike. Zunanja politika, ki se ne more spraviti v sklad s stališčem moči dotične države, je blaznost. Priiti mora do prijateljskega razmerja z onimi državami, katerih interesi so z madžarskimi interesi identični. Pogodbe in konvencije niso brezpogojno potrebne. Zadoštujejo zaupne zveze... Sedaj vem, kam meri zadnji c. in kr. minister zunanjih zadev: Zaupne zveze predvsem z nemškimi monarhiji.

RUSIJA.

— Na konferenci komunistične stranke je izjavil Kamenjev: Glavni smoter centralnega komiteja je spojitve proletariata s kmečko zvezo. Davčna politika na deželi mora upoštevati, da pridobi zunanji trg za izvoz žita. V vprašanju organizacije industrije se je Kamenjev zavzemal za sodelovanje gospodarskih organizacij in stranke. Posebno pozornost je posvetil nacionalnim vprašanjem in poudarjal, da je treba računati z nacionalnimi zahtevami tujih plemen, ki štejejo 60 odstotkov ruskega prebivalstva in da se je treba izogibati misli na veliko rusko imperijalistično državo. H koncu je izrazil svoje prepričanje, da bo bodoči kongres z brezprimernimi demonstracijami pokazal enotnost stranke.

— Sovjetsko pravosodstvo. Iz Varšave poročajo, da je moskovsko revolucionarno sodišče deset profesorjev, ki so delovali kot eksperti v sovjetski komisiji ob priliki odstopa ruskega teritorija republik Poljski, obsodilo na smrt.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Iz gledališke pisarne. Danes, v nedeljo, dne 8. t. m. gostuje v Ogrizovičevi drami »Hasanaginica« kot Hasanaga član zagrebškega Narodnega gledališča, g. Mihajlo Marković. Predstava »Hasanaginice« v pondeljek, dne 9. t. m., pri kateri gostuje tudi g. Marković, se vrši za red E, na se gledališko občinstvo posebno opozarja. — V opernem gledališču se poje v nedeljo, dne 8. t. m. Rossinijeva komična opera »Seviljski brivci«.

Gostovanje operne pevke gne Hane Pirkove v »Tosca«. Operna pevka slovaškega narodnega gledališča v Bratislavi gna Hana Pirkova gostuje na ljubljanskem opernem odru še drugič v torek, dne 10. t. m. v naslovni uloži Puccinijevе opere »Tosca«. Predstava se vrši za red A, ki se edini ni dobil v tej sezoni »Tosca«. Da ne bo imel vseh zaporednih predstav, se igra Ogrizovičeva »Hasanaginica«, napovedana za pondeljek, dne 9. t. m. za red E.

Dnevne novosti.

— Danes praznujemo naši pravoslavni državljani praznik Kristovega vstajenja. Ob tej priliki priložimo na uvodnem mestu velikonočno razmišljanje v cirilici. Vsem prijateljem, čitateljem, naročnikom in somišljenikom pravoslavne vere želimo vesele praznike: Hristos Voskres!

— Seeton Watson v Jugoslaviji. Beograjski listi poročajo, da obišče meseca junija Beograd znani prijatelj Slovanov, Seeton Watson. Znanstvenik bo ob enem obiskal tudi českoslovaško in romunsko državo. Za bodoče leto organizira serijo predavanj na vseh angleških univerzah za spoznavanje Jugoslavije, českoslovaške in romunske.

— Dobro je slabe evropske valute. K temu članku v današnji številki »Jutranjih Novosti« priložimo, da je morala vsled preobčutne gradiva izostati rubrika Anglija, Francija, Rusija in Poljska. Pričeli bihomo v prihodnji številki.

— Naši zastopniki pri znanstvenih kongresih v Bruslju. V Bruslju se vrši od 8. do 15. t. m. mednarodni zgodovinski kongres, na katerem bodo zastopane vse evropske države. Kongres se bo razdelil v več znanstvenih sekcij, ki bodo razpravljale o raznih zgodovinskih problemih. Naše zgodovinarje bo pri tem kongresu zastopal dr. Nikola Vulić, dekan filozofske fakultete beograjske univerze. Na kongresu bo držal predavanje o temi, kdaj so Rimljani zapustili Banat. Takoj po tem kongresu se bo vršil kongres Saveza mednarodnih akademikov, ki je bil ustanovljen po vojni in v katerem so zastopane države antante. Svrha tega Saveza je medsebojno znanstveno zблиžanje. Na tem kongresu bo dr. Vulić predaval o latinskih napisih v Srbiji.

— Angleški vojniški ataše za našo državo in českoslovaško. Angleški vojni ataše za českoslovaško in Avstrijo sir Thomas Cunningham, je bil odpoklican in je odpotoval že te dni v London. Angleška vlada se je odločila, da opusti mesto vojaškega atašee na Dunaju in da mesto vojaškega atašee v Pragi združi z onim v Beogradu. Za vojaškega atašee za českoslovaško in Jugoslavijo je imenovan polkovnik Blair, ki je bil do sedaj zaposlen v Beogradu.

— Lord Carnarvon umrl. Iz Londona poročajo, da je dne 4. t. m. umrl v Kajuro lord Carnarvon. Šestnajst let je pokopil neumorno delal za odkritje Tutankhamonove grobnice. Šestnajst let robinzonskega življenja v pekočih puščavskih krajih. Svetovna vojna je pomenila zanj in za njegovo učeno sodelavca Howarda Carterja in Roberta Callenderja, samo neprijetno motenje, ki pa jih nikakor ni oviralo, da ne bi nadaljevali z započetim delom. Dinastije in države so propadle, oni tega niso videli, vezani so bili na vladarje, ki so vladali v času, ko je namakal Nil, kulturno egipčansko državo. Z delom in lopatu v roki tu pa tam zatopljen v knjige, je pričakoval sprega dne, ko mu bodo stari egipčanski kralji vrnil njihovo večnost, z večnostjo njegovega spomina. Vesel je bil 16. februaria t. l., ko so se pred njegovimi očmi odprle tajne starega kraljevskega groba. Ni mu pa bilo dano, da bi svoje odkritje pronicel. Strupen pik majhne muhe, združen s pljučnico, je odtrgal velikemu učenjaku in vtrajalnemu arheologu mlj življenja. Lord Carnarvon je izšel iz rodnice, ki je dala že precej vztrajnih učenjakov. Rojen je bil leta 1866 in si je pridobil na Trinity College akademsko stopnjo. Že kot mlad deček se je bavil s študijami, pozneje pa si ga preje našel na študijskih potovanjih po Orientu, kakor pa v velikomestnem življenju Londona. S svojim odkritjem je obogatil egipčansko arheologijo s dragoceni materijalom.

— Osebnost v pošti. Podeljena je odpravnica služba: Ponikva poštni odpravnik Anki Speglj, Pucenici poštni pomočnik Mariji Kihar, Dol pri Ljubljani poštni pomočnik Ivanki Stare. Dobova poštni pomočnik Pavil Pirc, Slivnica pri Celju pošt. pomočnik Paniki Cingel, Gorenji Mozil pošt. pomočnik Mimi Bižal. In Cerkovci pošt. pomočnik K. Kupferju. — Uvrstena je v stalež privr. postarjev pošt. odpravnik Ljudmila Kržnik. Premošeni so: kontrolor V. kl. Valerij Majer iz Celja v Ljubljano, upravnica V. kl. Ivanka Čebin iz Dobrove v Ljubljano, postarja V. kl. Fr. Džerjal od poštnega ravnateljstva v Ljubljani k ljubljanski glavni pošti, Miroslav Urbanec od vzdrževalnega oddelka v Mariboru k vzdrževalnemu oddelku v Ljubljani, postarja V. kl. Marija Pakiz iz Ribnice na Dravskem v Kočevje in Danica Kobal iz Maribora v Ljubljano; postarji VI. kl. Ana Kubiš iz Zaleca v Maribor, Franciska Turk iz Šebotice v Maribor, Karla Videmšek iz Sušice v Ljubljano, privr. postarji I. kl. Boživoj Ivanković iz Ljubljane v Knjaževac, postarica Valerija Stukelj iz St. Janja v Šebotici.

— Odgovorili sta se pošt. službi pošt. r. VI. kl. Anka Mastnak in privr. postarja I. kl. Regina Remžar. — Odpuščena je pošt. odpravnik Jožica Dolžan v Tupalci. — Odvezana sta službene pogodbe pošt. odpravnik Avg. Aber v Gor. Mozlju in pošt. odpravnik Berta Topič v Smarjeti ob Pesnici.

— Kongres dobrovoljcev v Novem Sadu. V ponedeljek se vrši v Novem Sadu kongres dobrovoljcev iz Vojvodine, ki so se udeležili bojev v Dobruđi. Kongres se bo bavil z vprašanjem izenačenja pravic dobrovoljnih dobrovoljcev z onimi dobrovoljci iz solunske fronte.

— Dar za stare srbske spomenike. Ameriški bogataš Mihailo Pupin, univ. prof., je podaril 30.000 Din za fond za popravilo in vzdrževanje starih srbskih spomenikov.

— Povratek naših zrakoplovcev iz Italije. Pred 7 meseci so bili odposlani v Milano piloti kapetana Emil Navratil, Mato Svarc, Stipe Drakulić in poročnik Milan Obuljen, da bi se v tamniški aviatistički šoli izpopolnili v svojem poklicu. Pred par dnevi so se omenjeni piloti vrnili v Novi Sad. Drakulić bo odšel na službovanje v Kopač.

— Zaprta zagrebški trgovci. Listi poročajo, da sta bila v Novem Sadu aretirana zagrebški trgovca dr. Hinko Mirsch in Evgen Orsi, in sicer za prošnjo zagrebške policije, kar sta vlihotapljala avstrijsko srebro v našo državo. Prepeljana sta bila v Beograd.

— Vojaška godba na Sušaku. Slično drugim mestom v Jugoslaviji, dobi tudi Sušak svojo vojaško godbo, ki pride iz Splita. Godba ima namreč že svojo mestno godbo in je tudi vojaška godba neposredna.

— Telefonska centrala v Selišču nad Šk. Loko. O otvoritvi te centralne smo že poročali na tem mestu. Danes prinašamo seznam telefonskih govorilnic, ki spadajo na pramo centrali v Selišču v I. ožrlo II. pas. V prvi pas spadajo: Bled, Boh. Bistrica, Celje, Cerklje, Črna pri Prevaljah, Dol. Logatec, Domžale, Gorenja vas, Grobelno, Grosuplje, Guštanj, Hrastnik, Jesenice na Gor. Jezersko, Kamnik, Kočevje, Kokra, Konjice, Kranj, Kranjska gora, Krško, Laško, Lesce, Ljubljana, Marenberg, Medvode, Meža, Metlika, Muta, Novo mesto, Planina pri Raketu, Podnart, Poljane nad Šk. Loko, Polzela, Prevalje, Radeče pri Zidanem mostu, Radovljica, Rakek, Rečica na Paki, Ribnica na Dol., Ribnica na Pohorju, Rimske Toplice, Sevnica, Slovenjgradec, Straža, Sv. Janez ob Boh. jez., Sv. Jurij ob južni želi, Sv. Pavel pri Preboldu, Sv. Peter v Sav. dol., Šk. Loka, Sočani, Stora, Trbovlje, Trebnje, Trzin, Velenje, Višnja gora, Vojnik, Vrhnika, Vuhred, Vuzenica, Zidani most, Zalec, Ziri, v II. pas pa spadajo: Belčinci, Brezovo, Brežice, Cankova, Dol. Lendava, Fram, Gor. Radgona, Ivanjki, Krizeveci pri Ljutomeru, Ljutomer, Maribor, Moškanjci, Murska Sobota, Ormož, Podplati, Poljčanci, Pragersko, Pristava, Prosenjakovi, Ptuja, Rače, Rogaska Slatina, Radenci Slov. Bistrica, Središče ob Dravi, Strnišče, Sv. Jakob v Slov. gor., Sv. Lenart v Slov. gorah, Sv. Marijeta pri Moškanjcih, Sent. Ilj v Slov. gor., Smarje pri Jelšah, Velika Nedelja, Zavrčje in Zg. Sv. Kungota. Opomba. Telefonski promet med Seliščem nad Šk. Loko in Zelenikami se smatra za krajevni telefonski promet.

— Poštinska prostost bolniškega sklada za državno prometno osebo. Bolniški sklad za državno prometno osebo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je ustanovljen na podlagi zakona o zavarovanju delavcev, zato so po § 191 tega zakona navadna pisma in dopisnice bolniškega sklada v prometu z ustanovami za zavarovanje in v prometu z državnimi oblastmi poštno oproščena.

— Sorodni slučaj. Pred par dnevi smo poročali o zagonetni zadevi službenke ge. Bonceljeve v Wolfovi ulici. — Kljub vsem naporom naše policije, ki bi rada na vsak način, osebno z ozirom na uspešno varstvo našega zasebnega premoženja, ugotovila in poljsnila slučaj, se policiji to do danes še ni posrečilo. — V strunem vrvenju pa se je vsilila policiji zopet druga zagonetka. — Dne 5. t. m. sta obiskala po navedbi pri zadetih 17 letno Debeljakovo iz Florjanske ul. 53 v njeni podstrešni sobici dva neznanca in sta Debeljakovo napadla. Zamašila sta ji usta s cunjami, jo zvezala in ker se je dekle branilo, ogrožala z nožem, pri čemer sta ji pa prerezala le krilo. — Kaj sta dosednja napadalka nameravala in hotela, policija ni ugotovila, ker kljub posrečnemu napadu in lepi priliki nista napadalka prav ničesar odnesla. — Kakoma na poljsnilo in upamo, da nam poljsni policija tudi ta zagonetni slučaj, ki spominja na slučaj Wolfove ulice.

— Ukradena kolesa. Gostilničarju Andreju Poklarku v Domžalah je bilo ukradeno iz odprte voze kolo, znamke »Puche«, vredno 4000 kron. — Iz voze gostilne Stara pošta v Domžalah je bilo ukradeno kolo vredno 2500 kron Janezu Gabrijl iz Zg. Domžal št. 36. — Bančnemu slugi Francetu Mahkovec pa je odjedal nepoznat zlikovec 8000 kron vredno kolo znamke »Postilion« iz voze njegovega stanovanja v Prešernovi ulici.

— Potni list je izgubil medicinale Pavel Kanc iz Ljubljane. List je izdal pošt. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

— Celjske vesti. Celjski trg. (Cena v dinarjih.) Meso: govedina v mesnicah 17—20, na trgu 17—18, telatna 19—20, svinjina 25—30, slanina 37—39, mast 42, šunka 45, prekajeno meso 40—45, mleko liter 3,50, surovo maslo kg 50, čajno 55, maslo 48, eno jajce 1,50, 1 kg bele krompirja 7,50, črna 6,50, kristalni sladkor 25, v kockah 27, 1 liter namiznega olja 30—32, bučnega 32—34, petrolej 7; mlevski izdelki: moka št. 00 7,50, št. 0 7,40, št. 2 7, št. 4 6,60, št. 6 5,80, ržena moka 5,80, kaša 6,75, ježreni 5,25, koruzna moka 4,25, koruzni zdrob 5,25, pšenični zdrob 7,60, ajdova moka 7,25, Kurivo: 100 kg črne premoaga 42, rujačeva 24, kubični meter trdih drv 125, mehkihi 100. — 1 kg krompirja 2, čebule 5, česna 12. — Izlet na Km priredili danes v nedeljo turistični krožek »Ojstrica« v Celju. — Antarkoholna razstava se vrši v prostih mestnih osnovne (trgovske) šole danes 8. aprila. Razstava je odprta od 8. do 14. ure. V torek 10. aprila se v istih prostorih vrši antarkoholna predavanje »Hronični alkoholizem in degeneracija s posebnim ozirom na degeneracijo spolne žlezde«. Predava s pomočjo skioptika po rezultatih prof. dr. Bertholetta med. Fedor Mikš. — Mestna občina celjska razpisuje oddajo popravil v kleti in na podstrešju meštanske šole. Pomurbe je vložiti do 15. t. m. pri mestnem magistratu.

— Naraščaj Sokolskega društva v Trbovljah priredil v soboto 14. aprila ob 4. uri pop. v veliki dvorani Nar. doma v Celju mladinsko igr. »V kraljestvu palčkove«. Čisti dobiček je namenjen gradbi Sokolskega doma v Trbovljah. — Umrl je v Celju g. Josip Ekschlagar v 27. letu starosti. — Aretirani so radi suma tatvine žalski orožnik 36 letnega Ivana Uratnika, brezposelnega postopaka v Vel. Pirenci ter ga oddali v celjsko zaporo.

— Požar na Kralja Petra cesti v Celju. V petek proti 6. uri zvečer je izbruhnil na podstrešju hiše trgovca Iv. Ravnikarja na Kralja Petra cesti ogenj, kateri se je z veliko naglico razširil na celo streho in jo popolnoma uničil. Ognjenik zublji so švigali visoko v zrak. Navarnost je pretilla, da se od velike vročine vnamejo sosednje hiše in skladišče. Na kraj požara je prihitela mestna požarna bramba in vojaštvo. Po parurnem naporom gašenju se je posrečilo ugasiti požar in odstraniti pretečo nevarnost. Škoda se cenil na 200 do 300 tisoč kron, krita pa je deloma z zavarovalnico. Kako je ogenj nastal, ni znano.

— Nagraden orožnik. Na predlog orožniške komande, je minister za notranje zadeve nagradil orožniškega narednika Martina Abrama, postajnačenika v Črnučah, s 5000 dinarji. Narednik Abram je nagraden radi tega, ker je v pretečenem letu pokazal redko poštrevnost in svoj službi. Zapazil je namreč neki voz, ki je z volikansko naglico drvel proti Ljubljani. Na vozu je sedel poleg majhnega otroka starček, ki se je na vse pretege trudil, da bi brzdal splašena konja. Škočil je pred konja in zagrabil za vajeti. Končno se mu je posrečilo, da je konja ustavil. Pri tem pa se je sloni obzval.

— Požar na Kralja Petra cesti v Celju. V petek proti 6. uri zvečer je izbruhnil na podstrešju hiše trgovca Iv. Ravnikarja na Kralja Petra cesti ogenj, kateri se je z veliko naglico razširil na celo streho in jo popolnoma uničil. Ognjenik zublji so švigali visoko v zrak. Navarnost je pretilla, da se od velike vročine vnamejo sosednje hiše in skladišče. Na kraj požara je prihitela mestna požarna bramba in vojaštvo. Po parurnem naporom gašenju se je posrečilo ugasiti požar in odstraniti pretečo nevarnost. Škoda se cenil na 200 do 300 tisoč kron, krita pa je deloma z zavarovalnico. Kako je ogenj nastal, ni znano.

— Nagraden orožnik. Na predlog orožniške komande, je minister za notranje zadeve nagradil orožniškega narednika Martina Abrama, postajnačenika v Črnučah, s 5000 dinarji. Narednik Abram je nagraden radi tega, ker je v pretečenem letu pokazal redko poštrevnost in svoj službi. Zapazil je namreč neki voz, ki je z volikansko naglico drvel proti Ljubljani. Na vozu je sedel poleg majhnega otroka starček, ki se je na vse pretege trudil, da bi brzdal splašena konja. Škočil je pred konja in zagrabil za vajeti. Končno se mu je posrečilo, da je konja ustavil. Pri tem pa se je sloni obzval.

— Nagraden orožnik. Na predlog orožniške komande, je minister za notranje zadeve nagradil orožniškega narednika Martina Abrama, postajnačenika v Črnučah, s 5000 dinarji. Narednik Abram je nagraden radi tega, ker je v pretečenem letu pokazal redko poštrevnost in svoj službi. Zapazil je namreč neki voz, ki je z volikansko naglico drvel proti Ljubljani. Na vozu je sedel poleg majhnega otroka starček, ki se je na vse pretege trudil, da bi brzdal splašena konja. Škočil je pred konja in zagrabil za vajeti. Končno se mu je posrečilo, da je konja ustavil. Pri tem pa se je sloni obzval.

— Nagraden orožnik. Na predlog orožniške komande, je minister za notranje zadeve nagradil orožniškega narednika Martina Abrama, postajnačenika v Črnučah, s 5000 dinarji. Narednik Abram je nagraden radi tega, ker je v pretečenem letu pokazal redko poštrevnost in svoj službi. Zapazil je namreč neki voz, ki je z volikansko naglico drvel proti Ljubljani. Na vozu je sedel poleg majhnega otroka starček, ki se je na vse pretege trudil, da bi brzdal splašena konja. Škočil je pred konja in zagrabil za vajeti. Končno se mu je posrečilo, da je konja ustavil. Pri tem pa se je sloni obzval.

— Mariborske vesti. Danes v nedeljo priredi mariborska podružnica dijaškega ferijalnega Saveza nabiralni dan. Z nabiralnimi zneski se namerava ustanoviti oskrbovališče za dijaštvo, ki bo potovalo v počitnicah. — V siled spora, ki je nastal med upravo mariborskega gledališča in med g. Borisom Arhipovom, je imenovan z današnjim dnem 7. t. m. izstopil iz tukajšnjega opernega ansambla in odhaja iz Maribora. Z njim zapuša vsled nesoglasja gledališče tudi operni pevec g. Rumpel. — Za sodno zaprisežena izvedenca patentno-tehnične stroke mariborskega okrožnega sodišča je imenovan dr. tech. Rudolf Böhm. — V soboto 7. t. m. je umrl v starosti 60 let mestni litograf Ivan Ošrešnik. — Minuli teden je umrl v Mariboru devet oseb, od teh šest moških in tri ženske. — Lekarniško nočno službo ima tekoči teden lekarna pri »Mariji Pomagaj« na Aleksandrovi cesti. — Znanj inuški tenor dunajske državne opere Fischer-Niemann priredi v torek 10. t. m. ob 8. uri zvečer koncert v Götzovi dvorani.

— Ustanovni občni zbor kreditne in stavbene zadruge »Mojmir« v Mariboru se vrši dne 21. aprila. Na ustanovni občni zbor imajo pristop samo člani zadruzi, ki so ozir. ki bodo med tem časom uplačali vpisulino in delež. Manj imovitim članom je dovoljeno, da plačajo delež tudi v mesečnih obrokih, toda prvi obrok (66 Din) mora biti plačan z vpisno vred. Na ustanovitve zadruge se opozirajo poleg stavbenikov zidarskih in tesarskih mojstrov tudi vsi obrtniki in podjetja, ki pridejo v poštev pri zgradbah stanovanj in lokalov. Nadalje se na zadruge opozirajo tudi lastniki stavbišev v Mariboru in drugih mestih, ker lastniki hiš, ki žele obstoječe stavbe adaptirati (prizidava ali razširitev). Zadruga prične z delom takoj po ustanovnem občnem zboru in sicer najprej za člane, ki so zmogli nositi vse gradbene stroške ali vsaj pretežni del. Manj imovitim članom se bo nudila prilika časno priti vsaj do sigurnega lastnega stanovanja. Prve zgradbe za ž ugotovljene naročnike — člane se bodo natečajnim potom oddale izključno samo onim stavbenikom, ki bodo do ustanovnega občnega zbora postali člani zadruge. Isto velja tudi za oddajo bodočih zgradb. Naslov: Kreditna in stavbena zadruga »Mojmir«, Maribor, Rotovski trg 1. pričišče.

— Zastupila se je s plinom. Neka zagrebška gospodinja je sprejela na svoje stanovanje služkinjo Josefino Bedenko. Ko je bila jutraj zbudila, ni mogla v sobo. Poklicala je ključavničarja, ki je odprl vrata. Bedenko sta našla ležati na postelji v nezvesti. Ugotovili so, da je ponoril počila plinica eev, vsled česar se je služkinja zastupila. Odpeljana je bila v bolnico, kjer so ji nudili prvo pomoč.

— Nepravilno poslanec. Od časa do časa se je pojavil v Beogradu in v raznih drugih krajih Srbije neki goljuf, ki se je izdal za dr. Kojica, narodnega poslanca iz Kragujevca. Pod tem imenom je zbiral prispevke za zgradbo spomenika padlim junakom na Guševu. Na ta način je prišel do precejšnje vsote, ki je presegala tisoče dinarjev. Policija in orožništvo za marljivo zasledujejo.

— Čevlje kupujte od domačih tovarov. Tvrde Peter Kozina & Ko., z znamko Pekko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

— Sledeča dela dr. N. Županiča se dobi v knjigarni L. Schwentnerja: 1. Žumberčani in Marindolci. Priloge k antropologiji in etnografiji Srbov na Kranjskem, Beograd 1912. Cena 15 D. 2. Hrvati kod Aine. Priloga historijski entologiji in antropologiji Atila, Beograd 1914. Cena 20 D. 3. Ave Myria. Paris 1919. Cena 35 D. 4. Dragotin Kette. Sečanje jednog prijatelja. Beograd 1922. Cena 8 D. 4. Bela Srbija. Primebne Jagićevom shvaatanju K. Porfirogenita o dolasku Hrvata i Srba. Beograd 1922. Cena 8 D. — Evgenika dr. Ivana Tavčarja, Ljubljana 1921. Cena 5 D.

Izpred sodišča.

NEPOJASNJEN ZANIMIV SLUČAJ.

Na obtožni klopi sedi dečko 19 let star, slabo razvit, zanemarljive vzgoje, ki napravi vtis zastopalega razvoja duševne zmoglosti. Fant, Janez Klančič, po dom. Jevčarjev iz Lužarja, po poklicu blavec, je obtožen, da je kradel pri svojih gospodarskih deklaracijah in domaćim ženskam obleko. Jemal je ženske perilo, obleko in rute in napravil precej škodo.

Čudno pa je, da fant svoje tatvine ni vnovčil, da bi si kupil za ta denar kakše malenkosti ali otročje trankarije, kot je to pri takih mladih, tatovih običajno, marveč so našli ukradenko žensko perilo vedno v kakšnem gromovu in sicer popolnoma raztrgano. Fant tatvino mirno prizna, na vprašanje pa zakaž je to delal, ne ve navesti nobenega motiva in pravi, da mu je včasih kar tako prišlo. Kradel je žensko perilo ne iz dobičkarje, marveč ker je im

Izdala in tiska »Zvezna tiskarna in knjičarna« v Ljubljani

Kaj sedaj? — „Radičeva zmaga“.

Radičeva zmaga je mnoge iznenadila in preplašila. Od mnogih strani, zlasti od takih, kjer nacionalna zavednost ni posebno trdna, se slišijo plašni opomini, da je treba sedaj iti k Radiču in se z njim sporazumeti.

Predvsem moramo prav preceniti Radičevu zmago. Radič je imel poprej 49 poslancev, sedaj jih ima 70, torej + 21. Odkod je vzel ta napredek? Predvsem je posrebel sledeče stranke:

1. Frankovce 3
2. Zajedničarje 4
3. bosanske težake 7
4. zemljoradnike v Dalmaciji 3
5. ljudsko na Hrvaškem 3
6. ljudsko v Hercegovini 3
7. ljudsko v Dalmaciji 3

skupaj mandatov 26

Poleg tega dva med Slovenci — 28 mandatov.

Dalje je narasla njegova moč, ker je dobil:

1. glasove v Dalmaciji, v onem delu, ki zadnjič ni volil, ker je bil pod Italijo.
2. glasove komunistov.
3. glasove Nemcev in Madžarov, zlasti v Sremu, ki zadnjič niso imeli volilne pravice.

Razen tega mu je mnogo koristil novi volilni sistem, ki je ugoden za velike stranke. Dalje so se nasprotni stranke med sabo pobijale in upile, ter je radi tega šlo v nič glasov za mnogo mandatov. Slednjič je bila udeležba njegovih pristašev silno velika, ker so mislili, da so to volitve za neko »človečansko republiko«. Kakor hitro bo ljudstvo videlo, da ni tako, bo ponehal njegov entuzijazem.

Z druge strani pa vidimo, da so tudi demokrati glasovali na Hrvaškem povsod narasli. Samo v dveh okrajih so nekoliko padli, a to na korist radikalcov. Istotako so povsod na Hrvaškem narasli radikalni glasovi. Državna misel torej tudi na Hrvaškem ni nazadovala, ampak je celo znatno napredovala. Ako je Radič posrebel mandate, ki so za parlamentarno delo bili itak brezploдни, ni nobena škoda.

Popolnoma neutemeljen je strah, da bi mogel Radič pri prihodnjih volitvah še bolj napredovati in dobiti celo — kakor se sam hvali — 120 mandatov. Šaj se lahko natančno dokaže, da je njegov rezervoar skoraj izčrpan. On more še dobiti

1. dva Drinkovičeva mandata v Dalmaciji.
2. Nekaj mandatov slovenske ljudske stranke v Sloveniji.
3. Morda kakšen mandat Bunjevcev.
4. nekaj madžarskih glasov v Vojvodini.

Zelo neverjetno je, da bi dobil večje število Spahijevih glasov. Vlada ima sedaj napram Turkom v Bosni razvezane roke, ter se lahko izključno nasloni na pravoslavne in na hrvaške kmete. S tem bo ne samo vse Srbe zedinila v enotni bojni vrsti, nego ji pridruži tudi mnoge Hrvatov. Turško bege in hodže bo pa tako pritiskala ob zid, da jih bo minila vsaka želja, da kokeritirajo z Radičem. V Bosni mora zavladati odločno kmečki in protiturski kurz, pa bo Radič videl, kdo si bo še upal pod njegovo zastavo.

Istotako ni misliti, da bi Radič mogel uspeli med separatističnim prebivalstvom Črne gore in Makedonije.

Srbski okrajni ali srezki načelnik je morda gospod, ki ima samo 4 razrede gimnazije, toda on se dobro razume na državno politiko. Ako pride Radičev agitator, jo bo tako skupil, da ga drugi ne bo več veselil tak mestier.

Istotako je izključeno, da bi prestopili k Radičevcem dosedanj demokrati in radikalni volilci. Kdor se je iz suženjske ideologije preril do svobodnega političnega mišljenja, ne pojde več nazaj. To pokazuje tudi sedanje volitve.

Obратно pa morejo dati nove volitve za državne stranke mnogo ugodnejše rezultate.

V Srbiji je sedaj, po Radičevih uspehih, razpoloženje prebivalstva tako, da bi šlo v volilni boj naravnost z ogorčenjem. Padla bi oba zemljoradniška mandata, a tudi demokrati bi mnogo izgubili na korist radikalcov. V Vojvodini bi radikalni istotako dobili vse disidentske glasove in s tem bi se razmere mnogo izpremenile na njihovo korist.

Bunjevci bi se najbrže razdelili: en del bi šel z radikali, drugi z Radičem. V Bosni so se sedaj srbski glasovi delili na štiri ali še več strani: radikale, demokrate, zemljoradnike, srbsko stranko. Sedaj bi se strnili na eno ali na dvoje, količnik bi bil večji in razmere za radikale mnogo ugodnejše. Na Hrvaškem bi pri novih volitvah gotovo pridobili demokrati in radikali. Sedaj je v mnogih slučajih manjkalo samo malo število glasov za mandat. Volitve so pa tudi pokazale, da demokrati in radikalni glasovi napredujejo.

Slovenija igra pri tem boju popolnoma sekundarno vlogo. Ona zavzema nekako srednjo črto med Radičem in med radikali, ker vsled svojega zemljepisnega in gospodarskega položaja ne more zavzeti tako protidržavnega stališča, kakor Radič. Slovenci ne morejo misliti na samostojno nevtralnno republiko, istotako je pa tudi prevrat prišel za široko množico veliko prežgoda, da bi takoj mogle razumeti novo dobo. S Slovenijo se lahko čaka, dokler se duhovi ne iztreznijo in izčistijo.

Radičeva zmaga torej ni nič nevarnega, ne v sedanosti, ne v prihodnosti. Njegovo gibanje je še večinoma izolirano in lokalizirano. Bolest je doslej najvišjo točko in obenem se ne more širiti dalje. To je pa prvi korak za ozdravljenje.

Kaj pa sedaj? Malodušni vpiljejo: Sporazum, sporazum! — Beseda sporazum je lepa reč, toda za sporazum je treba dveh. Doslej pa nimamo še prav nobenega znaka, da bi Radič v resnici hotel sporazum. Med nevtralnno človečansko republiko in med ustavno monarhijo ni nobene srednje črte, na kateri bi se mogel narediti sporazum, ker to sta dva kontradiktorna pojma.

Malodušni pravijo, da Radič ne misli tako hudo in da bi bil pripravljen veliko odnehati. Toda to pravijo drugi, ne pa on, a on ni menda nikogar pooblaštil, da dela take izjave v njegovem imenu. Če se trezno pogleda, Radič niti ne more nič odnehati. Teza o človečanski republici, je temeljna ideja njegove stavbe. Če se ta podere, je padlo vse. Torej je ne more zavreči. Teško si je predstavljati, kako bi mogel Radič priti v skupščino. Moral bi se najprej odreči republiko, slovesno priseči monarhiji. Toliko razumen je pa on gotovo, da uvidi, kako bi s tem izgubil naenkrat ves prestiž, katerega

je s svojim evangelijem o »človečanski republici« dobil med narodom. Popolnoma res je, premaganemu sovražniku treba graditi zlate mostove. Toda za Radiča ni nobenega mosta iz zagate v katero je zabredel. On ne more nič nazaj, a tudi ne veliko naprej. Naša naloga ni, da bi si razbijali glavo, kako mu pomoči. Čas bo naredil svoje. Mi moremo samo čakati in gledati. Medtem se pa država razvija in stvari gredo po utrjeni poti.

Gotovo je, da je radičevščina neprijeten in škodljiv pojav. Škodljiv za ugled v tujini, za naše finance in za celo notranjo konsolidacijo. Toda če pogledamo v zgodovino, bomo videli, da so se druge države v svojih začetkih morale boriti še z vse drugačnimi težavami. Notranje revolucije, vstaje, meščanske vojne, zunanje nevarnosti itd. so pretresali temelje, na katerih se je pričela razvijati država. Ustanovitve države je velika stvar in mi moramo biti veseli, da ni hujših nesreč.

Radičeva zmaga torej ni tako huda, kakor nekateri mislijo, njegovo gibanje ni tako nevarno, sporazum z njim izgleda da je nemogoč. Treba je samo bolezen lokalizirati, potem pa čakati, da prične samo razpadati.

Treba je videti, kdo zamore dalje izdržati. Uprava deluje dalje, narod se pokorava oblasti in se ne buni. Sicer pa tudi ne more biti govora o nobenem uporu. Ako pogledamo v zgodovino revolucij, vidimo, da se je v modernih državah revolucija posrečila vedno samo, ako so bili trije pogoji: 1. ako se pridruži vojaštvo ali pa vsaj drži pasivno; 2. ako se pridruži uradništvo; 3. ako obstoje močna delavska središča, ki vodijo akcijo. Proti oboroženim vojaški moči je vsak upor izključen. Dokler so oficirji zvesti in vlada disciplinirana v četah, pride malo v poštev mišljenje posameznih vojakov. Istotako se revolucija ne more posrečiti, dokler funkcij uradniški aparat. Tretja resnica je, da kmet še nikjer ni izvedel revolucije. To nam priča zgodovina vseh kmečkih puotov od Matije Gubca do novih časov.

Radič torej ne more izvršiti revolucije. Ne more izvojevati svoje republike mirnim potom, ker ne more nikdar dobiti večine v državi. Njegovo gibanje je došlo do vrhunca in ne more več veliko preko svojih sedanjih mej. Ako se pa tako gibanje ne more več širiti, mora začeti stagnirati in propadati. Medtem se je treba izogibati vsega, kar bi moglo temu gibanju dati novega goriva. Državna oblast mora biti krepka, toda stali mora strogo v mejah postavine in se mora izogibati vsakega koraka, katerega bi bilo mogoče tolmačiti kot brezpravno nasilje. Z druge strani se Radičevcem ne sme pripisati prevelikega pomena, ne sme se mu delati nobenih koncesij, sploh se ne sme storiti ničesar, kar bi mogel Radič izrabiti kot reklamo za sebe. Ostanimo hladni in čakajmo. Hočemo videti, kdo se bo pri navedenih in omahnil. Šele, ko se prične gibanje krhati, moremo stopiti iz rezerve in podati roko vsem, ki bodo hoteli stopiti na druga pota.

Ne bi mi godilo, če bi se po tej dozdavnj smrti moral še vkleiniti v drug jarem.

O smrti. V smrti starcev je nekaj pravičnega in resnega, kar zveni našim srcem kot popoln sovok: Živel si in po dovršenih nalogah umiraš, kaj je bolj prirodnega in za našo žalostno pamet bolj zadovoljivega?

— Ker pa nisem turške vere in ker nisem zakrivil poraza sultanove vojske, sem vrnil vrvice, kajti bolje je biti živ in pošten na cesti, kakor pa biti nepošteno zadavljen sredi harema v sultanovi palači!

Obraz nad širokim ovratnikom od zlahtne bobrovine se je raztegnil in zaškrtili so zobje za njegovimi razjedenimi ustnicami. Ošabno se je napolnila spoštljiva suknja, ki so jo pozdravljali in se ji globoko klanjali sužnji in hlapci, hiteči mimo nje sključen in mršavi po prašni cesti.

— Vaša morala še dolgo ne bo priznana!

— Priznavamo jo mi!

— Kdo?

— Mi, ki ne priznavamo vašel!

— Božje in človeške postave so na naši strani! Kdor je proti njim, je upornik!

— Bogovi in ljudje se menjajo. Pri-dejo drugi in z njimi druge postave!

Tope oči zlahtnega gospoda so namah oživele. lisičje zenice v njih so se zožile, debele roke v spoštljivi suknji so se sklenile, razjedeni ustnice široko odprle.

— In takšnega človeka smo redili pri nas! Bil je skrajni čas...

— Za menoj pridejo drugi, kajti naša vrsta je sklenjena, da kdor od nas skoči iz vrste, ni naš in mi nismo njegovi!

— Polje se mu bo rodilo!

— Sužnjem se godi vedno dobro, si-cer bi ne bili sužnji!

— Nepoboljšljiv upornik!

Nekaj volilne statistike.

Zanimiva je primerjava volitev v narodno skupščino l. 1920. (konstituanto) in sedanji prvi rodni parlament naše države. Zato jo podajamo v naslednjem.

Volitve l. 1920. in 1923.

ŠTAJERSKA		1920.	1923.
Vpisanih volilcev	118764	140115	
Oddanih glasov	82106	97491	
Poslancev	21	15	
Dobili so:			
SLS	27144	8	56653
JDS	4632	1	5169
SKS	17936	4	4553
NSS	2365	1	2090
SSDL (komunisti)	5735	1	5734
SSJ	22363	6	4280
DWP (Nemci)	—	—	5981
FKRS (Radič)	—	—	10188
NRS	—	—	1363
SRS (Novačan)	—	—	1458
Prekmurska gospodarska stranka	1908	—	—
KRAJSKA			
Vpisanih volilcev	85226	97390	
Oddanih glasov	67351	72233	
Poslancev	15	13	
Dobili so:			
SLS	28268	6	48497
JDS	4500	1	5981
SKS	15641	4	6470
NSS	2633	1	1259
SSDL (komunisti)	9142	3	5708
SSJ	7134	1	1443
NRS	—	—	2126
NLS (Sušteršič)	—	—	743
LJUBLJANA			
Vpisanih volilcev	11158	12624	
Oddanih glasov	8797	8874	
Poslancev	4	1	
Dobili so:			
SLS	1762	1	2814
JDS	3196	1	3510
NSS	1189	1	552
SSDL (komunisti)	1499	1	1858
SSJ	1158	—	—
NLS (Sušteršič)	—	—	132
VSA SLOVENIJA			
Vpisanih volilcev	215148	250127	
Oddanih glasov	158254	178593	
Poslancev	43	25	
Dobili so:			
SLS	57174	13	107978
JDS	12328	3	14660
SKS	33577	8	11023
NSS	6187	2	3901
SSDL (komunisti)	16376	5	13308
SSJ	30673	7	5723
DWP (Nemci)	—	—	5981
FKRS (Radič)	—	—	10188
NRS	—	—	3501
SRS (Novačan)	—	—	1461
NLS (Sušteršič)	—	—	875
Prekmurska gospodarska stranka	1903	—	—

— Nemški aneksionizem. Nemci kaj radi očitajo svojim sosedom imperializem, v istih so pa sami prepoljeni z mislijo svetovnega gospodarstva. Le pomislimo, kako so njih pisatelji pred vojno ugotavljali z zgodovinskimi ter etnografskimi razlogi germanski izvor francoskih pokrajin. Bourgogne, Montbellard, Pikardija... Po velikem porazu l. 1918. pa se ta ekspanzionizem ni prav nič unesel, nalahajamo ga še celo v dušeslovnem in umstvenem območju. Ko je znagnana Germanija odkrila demokracijo, so profesorji in peresarji v številnih člankih ugotovili, da je Nemčija zibka ljudskega nadoblastva in veličastva. Se zadnjič je neki nemški državnik v javnem govoru, ne da bi trenil z očesom, izjavil, da Jezus Kristus ni bil judovskega rodu, temveč germanskega pokolenja. Poznani romanopisec Hans Hainz Evers je obelodanil vojni roman Vampir, kjer je

dokazano, da je Levljevo plemo, ki je bilo pozabljeno pri delitvi razbitih dežel in ki je kot nagrada dobilo izključno pravico, dajati duhovništvo izraelskemu ljudstvu, imelo kot zastavo nemške narodne barve.

— Čuda iz Rusije. »Eclair« poroča: Slo-več profesor iz Moskve, zdravnik G. Srenu-lref, se vprašuje, če ni zblazel. Pred nekaj dnevi je namreč prišla ponj rdeče oblečena deklica, češ, naj obišče njeno bolno mater. Prišedši v naznačeno stanovanje, je v reznici našel umirajočo žensko na postelji. Njena hčerka, rdeče-napravljeno dekletce, ki ga je bilo takorekoč pravkar ostavilo, je bila mrtva in na mirvaškem odru. Izdahnula je bila že pred dvema dnevmoma.

Ta vojna je silajen dokaz o ničevosti vsega, kar je človeško.

NEDIN STERAD:

Žurnalist Dobravec.

Ob vogažu hiše, katere visokorodni lastniki so ga blagovolili poriniti čez prag, ker jim ni hotel nositi polen na svojih ramenih, je srečal žurnalista Dobravec »spoštljivo suknjo s širokim ovratnikom od zlahtne bobrovine«, ki so se ji klanjali vsi višji in nižji uslužbenci lavnega mnenja.

Nad širokim ovratnikom od zlahtne bobrovine je zazijalo vanj dvoje topih oči, ki so ga premerile od nog do glave.

Tako pogledajo človeka oči, ki so vajene gledati hlapčevstvo ljudi, rojenih zato, da služijo po božjih in človeških postavah onim, ki jih tepejo in bičajo v povračilo za kruh, ki so si ga prislužili s svojim delom.

Prezirljivi pogled zlahtnega gospoda se je zapliti vanj kakor trnek v ribo, ki se je neprevidno približala bregu.

In zlahtni gospod, drugače človek, ki razume svoj posel, ga je vprašal brez pozdrava po njegovem zdravju na način, kakor je vajen govoriti z ljudmi, ki so pripravljani, da mu na mig prinesejo z upognjenim tilnikom pljavalk in morda še drugo nečednejšo posodo.

Žurnalista Dobravec je poznal te ljudi, poznal do kosti in sram ga je bilo, da jih je moral poznati. Poznajo jih tudi drugi, pa ne vedo, da skrivajo pred svetom svojo sramoto s ponosno natakne-nimi ščipalniki, z novo lepo suknjo, s

petelinsko hojo, z gladko obrtiti obrabi.

Ti ljudje še hlapci niso, kajti količ-kaj vreden hlapec, ki zna ceniti svoje delo, spremeni gospodarja, ako spozna, da mu hoče gospodar iztrgati iz duše ono, brez česar ni ne Janez, ne Jernej in niti ne človek, pač pa komaj še žival.

— Moje zdravje? Mislite moje mož-gane, zlahtni gospod?

Žurnalista Dobravec je govoril ljudno, kakor se spodobi na javni cesti, to-da s posmehom, ki ga zlahtni gospod ni razumel, ker še nikdar ni razumel no-benega posmeha.

— Zakaj ravno možgane? Živce mi-slim.

— Brez skrbi, zlahtni gospod! Sicer pa bi rad vedel, zakaj se zanimate za moje živce.

— Zakaj? Vprašal sem vas po zdravju!

— Zakaj ravno mene? Šaj je dovolj drugih in celo takih, ki bi se morali zanimati zanje!

— Vi ste pač upornik!

— Mar zato, ker sem branil pravico hlapca Jerneja pred samim sultanom?

— Brani! Upri ste se!

— To je vaša morala, zlahtni go-spod! Vaša in vaših ljudi!

— Kakšna pa je vaša? Uporniška!

— Zato ker nisem sprejel silvene vr-vice, ki mi jo je blagovolila poslati po vašem priporočilu sultanova milost? V lekšonu vaše morale je to seveda upor, ki ga je treba maščevati.

— Zanimivo!

— Ker pa nisem turške vere in ker nisem zakrivil poraza sultanove vojske, sem vrnil vrvice, kajti bolje je biti živ in pošten na cesti, kakor pa biti nepošteno zadavljen sredi harema v sultanovi palači!

Obraz nad širokim ovratnikom od zlahtne bobrovine se je raztegnil in zaškrtili so zobje za njegovimi razjedenimi ustnicami. Ošabno se je napolnila spoštljiva suknja, ki so jo pozdravljali in se ji globoko klanjali sužnji in hlapci, hiteči mimo nje sključen in mršavi po prašni cesti.

— Vaša morala še dolgo ne bo priznana!

— Priznavamo jo mi!

— Kdo?

— Mi, ki ne priznavamo vašel!

— Božje in človeške postave so na naši strani! Kdor je proti njim, je upornik!

— Bogovi in ljudje se menjajo. Pri-dejo drugi in z njimi druge postave!

Tope oči zlahtnega gospoda so namah oživele. lisičje zenice v njih so se zožile, debele roke v spoštljivi suknji so se sklenile, razjedeni ustnice široko odprle.

— In takšnega človeka smo redili pri nas! Bil je skrajni čas...

— Za menoj pridejo drugi, kajti naša vrsta je sklenjena, da kdor od nas skoči iz vrste, ni naš in mi nismo njegovi!

— Polje se mu bo rodilo!

— Sužnjem se godi vedno dobro, si-cer bi ne bili sužnji!

— Nepoboljšljiv upornik!

ZVONIMIR KOSEM:

Zlati škrjanček.

I.

Vprašal jo je:

»Pa se nič ne bojiš, Danica?«

Samo z dlanmi je ploskala:

»Vse dalj sem že plavala, ljubček!

A od tu do one strani je tako blizu, Z

roko bi dosegla tiste vrbe tam, in voda

pliti-a. Česa naj se bojim?«

In je skočila v reko prva. Vitka, be-la, v solncu žareča. V solncu žareča njena čepica na glavi.

On za njo.

II.

Sredi reke je bušknj iz valov njen smeh, tako svetel, tako poln solnca.

»Glej rožo!«

Izpod zamaha njene oble lakti se je v loku izvil val, vzbilniš bizaren v solncu, kakor z rubini in smaragdi po-se-an, vztrepetal še enkrat, se prelomil in ugasnil ob belih grudih plavajoče.

Vzkliknil je za njo:

»Se rož, mala čarodejka, še, še! Ze-jen sem, ženjen!«

Žejajo ga je, da bi se vsesal v tisto oblo laket, v tisto belo grud.

Ona pa se je samo z glavo zaokre-nila in izza njenih ust se je zablistala pred njim vrsta kljubujočih, smejočih se zob.

III.

Ulovila se je za koreninje vrbe in splezala na peščeni prod.

Problem razorožitve.

Ze dolgo časa ni bilo ničesar slišati o razorožitveni akciji, ki jo je započela Amerika s svojo inicijativnostjo na washingtonski konferenci. Sedaj odmeva najnovejši taktični sklep po francoskem časopisu, ki zavestno pripravlja javno mnenje Francije na tozadevno parlamentarno diskusijo. Nobena država — izven morda sovjetsko Rusijo in Japonsko — ni polagala po velikem premirju toliko važnosti na dobro pripravljeno množico in vojsko, kakor Francija. To je bil eden natehtnejših razlogov, da se je francoska delegacija na washingtonski konferenci tako krčevito branila gotovih obveznosti, ki bi ji v preveliki meri nalagale dolžnost sistematične razorožitve.

Politika Francije je razumljiva. Od Clemenceau-a (preko Brianda) do Poincaré-a so zahtevale vse francoske vlade samo eno kardinalno zadoščenje: Nemčije v polnem obsegu: garancijo nemotenega miru za vse čase. Struja, ki je v Franciji to garancijo brezpogojno postavljala nad vse druge zahteve, se je vidno ojačila, ko sta pokojni dr. Rathenau in Cicerin sklenila v Rapallu znano nemško-rusko pogodbo. Dasi ravno govori washingtonska pogodba predvsem o razorožitvi mornarice, je vendar zanimivo opazovati francosko politiko, ki goji v tem pogledu nemale pomisleke. Zanimiv je predvsem raport posl. Querniers-a v parlamentarnem odboru za zunanje zadeve.

Iz poročila, ki ga je prečital ta poslanec in pristaž nacionalnega bloka v zunanjem odboru, je tendenca francoske politike, otestiti se čimprej terminiranih obveznosti glede razorožitve, tako jasna, da ne potrebuje nobenega komentarija. Francija da mora veljavnost te pogodbe že sedaj omejiti, in ne, kakor določa čl. 23, šele 1. 1936. Z drugimi besedami: Francija ne more čakati z izpolnitvijo svoje vojne mornarice do 1. 1936., njej se mudi že danes, da se pripravi na vsako eventualnost.

Kako se izračuna razdalja potresnega središča?

Ob zadnjem potresu, ki je imel svoj epicenter v okolici Aleutov (na sev. zap. Sev. Amerike), kjer se svet pogostoma trese, kajti to otočje spada v »ognjen pas« Tihega oceana, se je ta ali oni vprašal, kako da ob takih prilikah seizmologi po navadi točno naznačijo, kje je nastal potres.

Sizmogrami navajajo dvojne valove, katerih prvi se širijo s 14 km, drugi pa s 7 ali 5 km na sekundo. Najprej dospo sunki podolžnih valov, za njimi pa drugi, krepkejši: sizmogram torej kaže dve nepretrgani skupini črt obično različnih po obširnosti. Ker se na vsakem črtu hkratu zabeleži čas v minutah, se zlahka izračuna, koliko minut je trajal predhodni zapis. Denimo, da je 3 minute. Postavi se $3 \times 60 \times 14 = 2.520$ km.

Primerjajoč tako dobljene podatke raznovrstnih postaj glede potresov, katerih epicenter ali osredke je bil nedvomno znan zaradi krajevnih prikazni, so znanstveniki overovali natančnost te metode. Razni seizmologi predlagajo več formul. Stiaffesijeva daje menda najbolj zanesljive uspehe in pogreška ne presega 100 km pri največjih daljavah. Pri majhnih daljavah (pod 2.000 km) pomnoži s 5,34 sekundno trajanje

Publicist Pertinax (»Echo de Paris«) naglašja, da je čl. 23 zadosljev, upravičena pa je bojazen, da bi preuranjena diskusija — v zvezi z omejitvijo — mogla povzročiti mednarodne komplikacije. Kakor vidimo, je bil za to mnenje merodajen strah pred eventualnimi zapletitvami. »Temps« je mnogo previdnejši in ne bi rad pristal na rešitev, ki bi utegnila žaliti signatorne sile. Ta organ, ki dobiva svoje informacije iz prvih virov, pravi, da je najbolje, če se kratkoročno določi: washingtonska pogodba ostane v veljavi do 31. decembra in ne dalje. Ako bi — tako modruje »Temps« — ratifikacije ne spremljal ta pridržek, bi smatrala Evropa v 1. 1934 odpoved pogodbe kot nekako provokacijo. V isti sapi pa opozarja »Temps«, da ni naloga parlamenta, izvršiti to interpelacijo, dolžnost vlade pa bi bila, da umakne zakonski predlog o ratifikaciji ter ga nadomesti z drugim, ki bi vseboval klavzulo o veljavnosti pogodbe. Vlada bi morala dodati nadaljne izpremembe. Washingtonska pogodba da je za Francijo veljavna le tako dolgo, dokler obstoji in se izvršuje — zlasti z nemške strani — versailleska pogodba. Za slučaj, da bi Nemčija kršila versaillesko pogodbo, je potrebna posebna določba. Francija da bo morala energično in hitro delovati.

Auguste Gauvain piše v »Journal des Débats«, da je ratifikacija potrebna. Sovražnikom Francije da se mora odvzeti ost, očitek, češ, da je imperijalistična. Zedinjenih držav ni treba žaliti in francoske finance zaenkrat ne pripuščajo — do 1. 1935. — gradbe onega številca linjskih ladij, ki je v pogodbi omejeno.

V kratkem bo francoska zbornica odločala o tem vprašanju. Njeno stališče bo merilo razpoloženja napram razorožitvi. Dokler igra francoska politika v koncertu velikih sil prvo vjolino, je iz ozirov na pacifikacijo Evrope ta diskusija izrednega pomena. Sedaj bomo videli še dejanja.

Prvih in drugih stresljajev in prišeste 38 km; pri daljinah nad 2.000 km pa množijo sekundni trepeti samo prvih stresov z 19,1 in odšete 2.351 km od dobljenega zmožka. O mori rabi sličen obrazec, a z različnimi somnoženci ali koeficienti. A s k a postopa preprosteje. Meri dobo prvih stresljajev v minutah in desetinskih ulomkih minut, zmanjša za eno ednico, in ostala številka pokaže število metrov (1.000 km) razdalje. Vzemimo, da je prva stopnja trpela 10 minut: $10 - 1 = 9$; potres je nastal 9 megametrov daleč, to je 9.000 km.

Vobče so podatki dovolj popolni. Kajpada so to samo podatki oddaljenosti. Epicenter leži v prejšnjem slučaju lahko na vsaki točki kroga, ki ima 9 megametrov v polmeru. Toda le nekoliko krajev je na tem obodu, ki so običajno seizmični, kakor je dokazala skušnja: torej mora biti sredina potresa edino v treh ali štirih smereh. Pravo dobimo tako, da primerjamo slična poročila različnih postaj. Osredje potresa leži na sečišču krogov, katerim je sleherna postaja center. Na ta način urno dospemo do zelo natančnih rezultatov, in sicer tem lažje, čim bolj se množe potresne opazovalnice.

Brez groze mislim na čas, ko me ne bo več. Nič ne bo tega zapazil, niti jaz ne. Vse je prav, kar se prav konča.

Vsa bela, bela, bela.
Z vratu in s tresočih se grudl so li kapljali med drobni pesek biseri.
Tiho je dopelzal za njo, za njenim hrbtom je obstal in jo nenadoma objel, strastno, divje.

»Danica, moja rožal«
Z levico ga je potegnila na svoje grudi:
»O, ti otrok — saj ne znaš niti poljubljati!«

IV.
V visoki travi, ki se je razprostirala za obalo, sta potonila objeta, oba v obžarju solnca plameneča, kakor dvoje ognjev.

Pod vrbo se je zleknila v travo, smehljajoč, kipeča.
»Daj, ljubček! Tu počakava večera in zvezde!«

Zavrnil je:
»Zlati moj škrlanček!«
In je dodal tiše:
»Do zore s teboj!« —
In se je zleknil v travo kraj nje, tu di on smehljajoč, kipeč.

V.
Zažrgolela je:
»Kako lepo je, kadar je človek mlad!... In midva sva mlada!«
»Mlada, škrlanček moj!«
»In bova ostala mlada, ljubček, dokler —«
»Dokler bova živela!«
»O ti moj kraljič!«
»Ti moja kraljičica!«

VI.
Njena glava je ležala v njegovem naročju, njeni razpušteni lasje so bili kakor dvoje zlatih slapov preko njegove drhteče, njeno sladko telo objemajoče roke.

»In ne bova umrla nikoli, kraljič moj!«

»Nikoli, nikoli, kraljičica moja!« —

VII.
Ko je večerna zarja zlatila reko in so se vrbe v tajinstvenem šepetu pripogibale nad sočno travo, sta vstala. Objeta sta stopala nazaj proti reki.

»In tam je mesto,« je pokazal on z roko.

»Mračno, tuje,« je nagnila ob njem glavo.

Naglo jo je privil k sebi in ji dvignil goreči obrazek:

»Zlati škrlanček — zdaj zavriskaj, zapoj!«

In sta obstala pred pozlačenim vodovjem kakor dva kipa, s sklonjenimi glavama, v odlih večerne zarje vzžarevala.

VIII.
Pa je zavrnila ona, z iztegnjeno desnico v daljavo:

»Življenje!«

In je planila v vodo odločno, pogumno.

Za hipec se je obotavljal na produ, s pogledom na mračnem mestu onostran reke. In je vzdihel, zamahnil z roko za že plavajočo, pri tem pa poklical kakor pokliče na romarski poti

Liberalizem in novi socijalistični nauki

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja zanimiv članek neimenovanega sociologa, ki razpravlja o problemu liberalizma in socialne politike. Ker je članek aktualen, ga prinašamo v celoti, ne da bi se z nekaterimi izjavami strinjali.

Nekoč smo živeli v dobi, ko se je gospodarski pojem liberalizma zamejnjal s pojmom »manšterstvo«. Pod to definicijo se razume nebrzdano vladanje gospodarskih sil. To je nepogojna pravica gospodarsko močnejšega, uveljaviti se z zakonitimi sredstvi ter naravno pokazati svojo prepotenco.

Liberalno gospodarsko pojmovanje pa je od nekdaj prenašalo posebno zaščito gospodarsko šibkejšega. Kritiki liberalizma navadno prezirajo dejstvo, da so temelji te zaščite izpostavljeni — fluktuaciji. Liberalizem je — iz gospodarskega stališča — prepričanje, da kolikor mogoče neovirana tekma gospodarskih sil pač najboljše pospešuje blagostanje narodov, predvsem seveda blagostanje vseh ljudskih slojev. To prepričanje pa v zadnjih desetletjih gospodarske prosperitete ni našlo pravih reprezentantov. Maloštevni narodni gospodarji in sociologi, ki so že pred vojno svarili pred državno-socialističnimi metodami in pred socialnimi skrbstvi, so bili glas vpločnega v puščavi. Sedaj, ko se pokazujejo nesrečni učinki teh metod, se njihovi glasovi že boljše slišijo, toda krdo brezobzirnih pristašev stare mode še vedno kriči: Bliža se doba novega manšterstva.

Samo po sebi razumljivo je, da se mora sedaj načelo neovirane gospodarske tekme kar najodločneje zagovarjati. Čim bolj se bo mogla ta tekma neovirano razvijati, tem preje bomo prebredli gospodarsko krizo. Za gospodarstvo vseh narodov bi bilo najbolje, da so merodajni činitelji že pravočasno zavirali državno- in komunalno-socialistične tendence. Preoblikovanje je seveda težje. Lahko pa je dopovedovati nešolanim ljudem, da teh bolečin niso povzročile svojčas favorizirane tendence, marveč recepti, zapisani proti učinkom teh tendenc.

Nemogoče je, danes govoriti o posebnih narodno-gospodarskih in socialno-političnih smereh. V taboru narodnih gospodarjev in socialnih politikov je vse razgibano. Vršijo se nove grupacije, o katerih li se bilo pred tremi leti reklo, da so nemogoča. Zago-

Iz kulturnega sveta.

Knežinja Bibescu: Izvor, dežela vrb.

Romunska knežinja Bibescu je izdala v francosčini lepo knjigo z naslovom: »Izvor, le pays des saules«, ki jo je pariška kritika laskavo ocenila, n. pr. J. d. Débats. Iz tega Izvora, ki je očitno slovanskega izvora, naj vam priveta naslednji dve drobnjavi.

1. Legenda.
»Krasnik« je nekak hudiček s pui-skovim obrazom, ki se rodi iz ljubezni vraga z žensko, navadno s popadajo (duhovno ženo). Kateri so videli Krasnika, trdijo, da je običajno podoben povsem črnemu oddojku; čim se je narodil, jame ka-li takoj tekati po sobi, vekajoč prav tak kakor prasiček ali kakor detece. Urno ga je treba poditi in sicer vse dotlej, dokler ne zleze v peč, in tu ga je treba cvrti toliko časa, da ostane po njem edino rdeč ogorek, ki

pešajoč otrok za prehitro stopajočo materjo:

»Počakaj — —!«

Slišala je njegov skoraj prestrašen glas in iz valov se je dvignila njena glava, njena svetla laketa, njena prelestna grud.

»Življenje!«

In po valovih je vzblesel in se razpršil njen smeh...

Kakor da se je prevrnil z brega v valove goreč steber — čomfnil je v reko za plavajočo, za tisto njeno belo laktjo, za tistim njenim zvonečim smehljajem, ves prerogen, poln poguma, moči, in preko vodovja do mračnega mesta je zadonel njegov vrisk:

»Življenje, življenje — saj to si ti, zlati moj škrlanček!« —

Kdor je vsega pozelel, pozna vse vnaprej in hrepeni samo še po smrti, ki ne bo nikoli poznal nje pravega okusa, resnične istinitosti.

Misel, ki jo vselej z največjim veseljem pretresam se tiče moje smrti. Hoče se mi, da bi bil že končan ta boj, ki ga bojujem.

Zadnji pondeljek sem šel v Tullerije; cesar sprejema od pondeljkih Institut, poslanca in častnike. Ni mi bilo mogoče izpregovoriti z njim eno samo besedo: govoril je edino s koristnimi ljudmi.

Berlin. 1887.

Kot so nam dobro znani razni pojavi elektrike in zakoni, ki jim sledi, bistvo te sile pa malodane popolnoma neznano, tako je tudi z življenjem. Bistvo, pomen in namen življenja! Pre-

vorniki socijalističnih tendenc govorijo o ogromnem preokretu sociologov na — desno. Sigurnega merila za presoje prepričanja še danes nimamo. Ljudje, ki se hvalijo, češ, da so ohranili svoje prepričanje, mislijo, da je to »čednost posebne vrste. V mnogih slučajih pa je ta čednost le duševna lenoba, ki ne pripušča spoznanja vsakokratne nujnosti. Nagibov mnogih političnih »konvertitstev« pri posameznikih ni mogoče ugotoviti; pa to ni glavne pomena. Že veliko število spreobrnitev v taboru socialnih politikov (tudi socijalističnih socialnih politikov) dokazuje, da se v tem pojavu zrcali silno spremenjeni gospodarski položaj.

Človeštvo išče nova gospodarsko-politična in socialnopolitična spoznanja. Eni se premikajo neodločno naprej; ti bi najraje zvarili pogubne metode z drugimi. So pa tudi taki, ki bi ta proces pospešili narobe. Enemu gre za to, da se gospodarska kriza hitro reši. Drugi smotira tempo ozdravljenja za važnejše nego znosnost zdravlilnega načina. Če postavite danes tudi najbolj širokogrudnega socialnega politika pred izbiro med socializmom in manšterstvom, se bo gotovo odločil za zadnje. Kakšen uspeh beležijo gospodarske tendence socializma? Izkazale so se kot trošilne tendence, ki manjšajo dedščino bodoče generacije, žive generacije pa spravljajo ob vseh koncih in krajih v nevarnost plodni razvoj gospodarskih sil.

Ogromno razširjenje produkcije pod liberalnim gospodarskim režimom je otvorilo pridobitno polje za vsakogar. »Svoboda lakote«, so kričali kritiki »kapitalističnega gospodarskega sistema. Eno je gotovo: vladal je glad. Vsilili je človeku vse produkcijske naloge, ki jih je Moskva rešila s tolikim bleskom. Kdor ni našel v eni panogi prilike za službo, tega je sila napotila, da si osigura svojo vsakodnevno existenco na najkrajšem in najcenejšem potu, vse-kakor pa tam, kjer se ga rabi. To gre veliko hitreje in bolje kot najboljša delavska posredovalnica. Svoboda brez velike prostosti v uporabi svoje delovne sile bi bil delojemalec jedva visoko ocenil. Če si bo enkrat na jasnem, da mu more to prostost dati le po možnosti neovirana veljava liberalnega gospodarskega sistema, se mu bo vse drugo zdelo od manjše važnosti.

se mora v največji naglici vreči v potok.

Krasnika si niso izmislili včeraj. Ene-ga moreš videti naslikanega pred davnim časom v naravni velikosti na vratih naše cerkvice v Izvoru.

Še dandanašnji prihaja na svet in sicer ne samo po kmetih, kar ne bi bilo posebno presenetljivo, temuč, čujte, celo po mestih. Doktor mi je pravil, da je 1. 1915. popova soproga iz G. po šestindvajsetletni jalovi zvezi in enajstmesečni nosečnosti dala — kakor so jo preverili — življenje sličnemu svinjskemu malčku. Vse mesto je z njo vred verjelo v to; prikrilo se je o stvari govorilo po dnevnikih in zadeva se je s podsmehkom ohranila v dobri knjigi, ki jo je potehmal obelodanil učenjak gosp. Pamfilie.

To kot dokaz, da izmišljotine prav lahko prehajajo tukaj iz starodavnosti v srednji vek; a naprej pač ne pojdejo, vsaj za sedaj ne.

2. Srčkana sličica.

Vzporedno s strugo hudournika se vije ob griču pot, po kateri krenem sleherni dan, in se suši od dne do dne. — Drži skozi selo in me vodi, kamor hočem iti.

Kraj jarkov so šopki belih gosli in belih rac, ampak belih ko lilije. Pri gosseh se ta belota razume. Navadna je po vseh deželah. Pri racah pa, ki bi morale biti rjave, temnosive in račje-zele-ne, njih snežni blišč preseneča. Dejal bi, da so pobeljene z apnom kakor vse drugo, kakor hlevi in beli volli, ki prihajajo iz njih, kakor hiše in goloroki možanci, ki bivajo v njih, kakor cesta sama, bela že od onega drobnega apnenčevega prahu, ki se z njim napolni krošnji nizkega oblega vrbinja na robu vasic.

Bleda pokrajina, čarobna pokrajina, ker je tako bleda!

Kateri govore o barvitim Iztoku, ne vedo, kaj pravijo. Vzhodne dežele so polne bledot. Zemlja je tam od solnca prišla ob barvo: to so obletele in obledele dežele.

Če se pa kolikčkal prikljče barva, kakšna fanfara! Cel polk grenadirjev v londonski ulici bi se mi videl manj rdeč od tvojeja klinčka, ki cvete jeseni ob pobeljenem zidu tvoje hiše, Anika moja!

A. Debeljak.

— Dr. Ivan Lah, Angelin Hidar.
Starokorotanski roman. Ilustriral Rajko Šubič. 1923. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena vezani knjigi Din 32, po pošti Din 1,50 več. Lahov zgodovinski roman Angelin Hidar, ki ga je izdala za Veliko noč Tiskovna zadruga v jako okusni opremi in okrašenega z desetimi ilustracijami, nas vodi v čase koroških trubadurjev. Angelin je sin angleškega kralja Riharda Levsterečnega, ki je bil na povratku iz svete dežele ujet na Koroškem, ter se je šele po dveh letih srečno vrnil v domovino. V koroških gorah pa je rastele njegov sin Angelin, ki se je napotil po svetu kot pevec iskat svojega očeta. Našla sta se in spoznala po pesmi o koroških gozdovih. Iz Angleškega se je Angelin vrnil na Koroško kot trubadur in bel vitez. Na Brežah je tekmoval z vitezom Lichtensteinom v pesmi in zmagal, a v dvoboju s črnim vitezom je padel. Zgodovina in srednjeveška koroška romantika se prepletata v romanu in nam nudita lep pogled v tedanje čase.

Knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Rusko komorno gledališče.

Moskovsko gledališče »Kamerny«, ki ga vodi g. Tajrov, je potovalo preko Rige in Berlina v Pariz, kamor je dospela tudi vsa priprava. Nastalo je med vojno. Revolucija je dala njemu kakor bivšemu carskemu (sedaj državnemu) in umetniškemu ali hudožestvenemu teatru »avtonomijo« pod pogojem, da bo nevtralnno. Dokler je dobivalo podporo, je moralo igrati zastoni. Dočim se drugi odri ustavljajo v Berlinu, na Dunaju, v Jugoslaviji, so šli Komorniki naravnost v Babilon ob Seini, ker je njih spored domala samo francoski. Skoro deset let so dajali francoska dela: Cyrano, Marijino oznanenje, Figaro, Slaminik (Labiche) itd. Tajrof ima eno samo četo; vsak njegov igralec je sposoben za slednjo vlogo. Program: prilagoditev ruske gledališke umetnosti francoskemu repertoarju. Osobje: g. Teretelli, gospe Alice Coonen, Warova in Pasolva, gg. Arkadin, Sokolov, Semir, Eggert in Heirsky... Zatem odrinejo v Berlin, London in Ameriko.

M. P.: Protoplazma.

(Skrivnosti pomladi.)

In zopet se ponavlja oni veliki čudež — čudež pomladi! Vsaka stvarca nam ga izpričuje, priroda vstaja k novemu življenju, vse obhaja svojo večno krasno alelujo... Pomlad — vstajenje v smrti prerajenega življenja, pomlad je poslanka božja, poslana na zemljo od samega božjega solnca. Čista in brezmadežna je kot je čisto in jasno azurnomodro nebo, prekrasna v pestrosti in obilici barv in oblik... Pomlad je aleluja, praznik vstajenja, praznik življenja.

Povsod se pojavlja, povsod se poraja in klije novo življenje. Kje nam je iskati vzroka temu prečudnemu in zares tajinstvenemu pojavu? Poišči vzroke življenja in razumljive ti bodo tajnosti pomladi! Tisočletja si že človek prizadeva in trudi priti na jasno v tem vprašanju, nastali so filozofski sistemi, pa zopet izginili, eni hopenjezi o bistvu življenja in njega pomenu je sledila druga. — življenje pa praznuje leto za letom svoje vstajenje, svojo alelujo — nepojasnjeno in človeškemu umu nedoumljivo. Skrivnost — zapečatena s sedmimi pečati...

Kot so nam dobro znani razni pojavi elektrike in zakoni, ki jim sledi, bistvo te sile pa malodane popolnoma neznano, tako je tudi z življenjem. Bistvo, pomen in namen življenja! Pre-

pustimo razglabljanje o tem vprašanju drugim, pojavi življenja so tu, ogletno si njih nastanek!

Iz semena vzklje spomladi novo bitje, nova rastlina, iz semena, ki je navidez mrtvo kot je brez življenja odlomljena, posušena vejica, odpadel list. Tam lučica napolnjena z oljem, tu lučica, koji je usahnul vir življenske energije. Pa pride solnčna pomlad in prižge lučke z ognjem zlatega solnca... Plameni življenja zažare v svetlišču Vesne in ni ga bitja, ni je žive stvarce, ki ne bi povečevala prihoda božje poslanke, ki ne bi bila deležna daru poslanega ji od samega solnca.

Brez solnca ni življenja, solnce je njega predpogoj. Neizmerne so množine energije, ki jih solnce izžareva na zemljo, brez njega bi ne obhajali vsakoletne pomladi. Pa je solnčna energija že življenska energija? Stojši pred delujočim strojem, z občudovanjem opazuješ gibanje posameznih delov, naravnost neverjetno kompliciran se ti zdi način, s katerim pretvarja stroj energijo ene v energijo druge vrste. S kako natančnostjo se izvrši v lokomotivi pretvoritev toplotne energije v mehanično energijo — v gibanje! In vsi ti stroji, vse nočete priprave, s katerimi zmoremo izpremeniti eno energijo v drugo, so izumi človeškega uma, delo človeških rok, vsak stroj, pa najšibše še tako umno in smoteno sestavljen, je le igrača v primeri s sestavo — protoplazma. Protoplazma je namreč oni blstveni sestavni del vsake žive stani-

Dobre in slabe evropske valute.

Pregled zadnjega tedna.

Naša kraljevina.

Končno smo vendar prišli tako daleč, da so pričeli tudi pesimisti opuščati svoje temne slutnje in verovati v bodočnost. V vseh krogih naše države se je utrilo prepričanje, da se bo dinar izboljšal, da ima za to vse predpogoje in da mu bo pri tem pomagala finančna politika dr. Stojadinovića. Ta preokret v javnem mnenju je že sam na sebi zelo ugodno vplival na dinar tako doma, kakor tudi v inozemstvu. Dinar se sedaj stalno drži okoli 5.50 črške paritete in mu ne morejo škodovati nobena prizadevanja tujih — zlasti laških in madžarskih — špekulantov.

Izboljšanje dinarja je mnogo pripomoglo ne samo denarnu, temveč tudi kreditno deflaciji Narodne banke. Gotovo bo imela politika denarne in kreditne deflacije občutne posledice zlasti za industrijo in bo povzročila prav močno stresanje, vendar je večina uverjena, da bo naše gospodarstvo šlo svojo zmagovalno pot k ozdravljenju preko vsake krize.

Obe domači borzi, v Beogradu in Zagrebu sta bili v pretečenem tednu glede dinarja prav čvrsti. Sredi velikončnega tedna je sicer nekoliko popustil in so tuje devize malce porasle, toda hitro se je zopet izboljšal. Splošno pa se upa, da se bo v kratkem izboljšal v še večji meri.

Na zagrebški borzi so vpeljali neko novost v poslovanju. Promet na borzi se ima namreč vršiti samo šepetaje. Strokovnjaki pa so mnenja, da se ta uvedba ne bo obnesla.

V Beogradu so bili trgovci oster boj z bankami. Trgovci so namreč zahtevali, da smejo trgovati na borzi potom senzalov in brez posredovanja bank, ki so baje delale mnogokrat na škodo trgovstva. Temu načrtu so se

banke umevno ostro uprle in sam finančni minister je bil proti njemu. Vendar pa so končno le zmagali trgovci, ki smejo sedaj trgovati na borzi s posredovanjem borznih senzalov. Banke so s tem zelo nezadovoljne in po Beogradu se širijo vesti o nekaki pasivni rezistenci bank, vendar so to samo govorice.

Splošno je vzbudilo začudenje malo naraščanje deviz sredi velikončnega tedna, ki je bilo vsled čvrstosti dinara povsem neopravičljivo. Tega naraščanja ni povzročilo inozemstvo, temveč naši domači špekulanti. Zato je želeli, da nastopa Narodna banka čim odločneje tudi sama na deviznem trgu. Toda borzni krogi si ne obetajo veliko od intervencije Narodne banke, ker je njeno poslovanje mnogo prepočasno, preveč neokretno in pretežno. Sicer pa bo že bližnja prihodnost pokazala, v koliko je ta strah upravičen.

Zadnje dni je časopisje mnogo pisalo o 300 milijonskem posojilu, ki ga je naša država najela v Franciji. Po izjavi našega finančnega ministra to posojilo ni določeno samo za armado, temveč se bo porabilo tam, kjer bo pač največja potreba. Ker ni izjava finančnega ministra popolnoma jasna, so mnogi gospodarski krogi — kakor vedno — z njo nezadovoljni in zahtevajo obširnejše in izčrpnije objasnitve.

Predzadnji teden meseca marca so se vršile na Dunaju konference o avstrijskih in madžarskih predvojnih dolgovih. Kolikor je znano do sedaj, bo morala prevzeti naša država približno 2.04 odstotke avstrijskih in 15 odstotkov madžarskih predvojnih dolgov. O načinu razdelitve teh dolgov pa se bodo delegati še posvetovali.

Češkoslovaška.

Češkoslovaška krona je deflacijska politika tako učvrstila, da jo niso moge oslabbiti niti afere in polomi raznih bank, ki so sledili kar drug za drugim. Borzno življenje je bilo pred velikončnimi prazniki zelo živahno, tako da ni bilo niti opaziti, da se bližajo običajne počitnice. Češka krona je bila vseskozi stabilna, Češka krona tudi nam dokazuje vso dalekosežnost in korist deflacijske politike, kakšno izvaja naš finančni minister dr. Stojadinović. Ravno njemu se je posrečilo — kakor sem že zgoraj omenil — uveriti tudi neverne Tomaže, da bo s svojo finančno politiko rešil naše gospodarstvo. Zaupanje v vrednost in bodočnost našega dinarja postaja vsak dan trdnješa. In koliko je vredno to zaupanje, nam kažejo zadnji dogodki na Češkem. Za polomom Moravsko-Slezke banke se je podrla »Bohemia«, Zemljiška banka, tvrdka Fischl in Bondy; poleg teh je zagazilo v večje ali manjše težave še precej drugih zavodov. Te polome so marsikje zakrivila nepoštena bančna vodstva, dalje tudi dejstvo, da so se banke v pretežni večini oddaljile od svoje prvotne naloge, posredovanja kreditov, ter so se vrgle na ustanavljanje industrijskih podjetij, na vsakovrstne blagovne kupčije in pred vsem ker so se vrgle v preveliki meri v dobičkanost, toda skrajno nevarno devizno špekulacijo.

Polomi teh velikih zavodov so povzročili zlasti med vložniki veliko raz-

umevanja tega pojava. Voda je spojina s kaj majhno kemično energijo, energija pa vsakega izmed elementov, iz katerih sestoji voda, vodik in kisika, je silno velika in postane prosta v obliki toplote v momentu, ko se oba plina združita v spolino, v vodo. Ako hočemo vodo zopet razkrojiti v njena sestavna dela, tedaj ji moramo dovesti toliko energije, kolikor jo je postalo proste pri združitvi vodika s kisikom. Razkroj vode se izvrši — mimogrede omenjeno — z električnim tokom, lahko pa tudi s segrevanjem njenih par nad 1000 stopinj Celzija. Voda kot sploh vse kemične spojine, pri kojih nastanku postane kemična energija njenih sestavin prosta, torej vse spojine z majhno kemično energijo, se zovejo eksotermične spojine. Obstojajo pa tudi spojine, kojih posamezni elementi se niso združili spontano, ampak šele potem dovanja toplote. Te endotermične spojine vsebujejo v nasprotju z eksotermičnimi veliko kemično energijo, ki postane pri njih razpadu prosta v tej ali oni obliki. Snovi sestavljajoče protoplazmo spadajo med nje, protoplazma je zmes endotermičnih spojin. Razpad protoplazme, njena disimilacija pomeni razpad endotermičnih spojin v substance z manjšo kemično energijo. Pri disimilaciji postane pretežni del energije prost, latentna energija preide v kinetično, kemična energija se udeležuje kot — življenska sila. Ta sila je pa nosilnica aktivnega življenja, od nje so odvisni vsi njegovi vidni in nevidni pojavi.

Madžarska.

Madžarska krona preživlja silno krizo. V kratkem času je izgubila skoro 50 odstotkov svoje vrednosti. Ravno prošle dni je krona tako padla, da je vlada popolnoma brez glave. Glavno krivdo pripisujejo nepravilni finančni politiki, pasivnosti trgovinske bilance in pa dejstvu, da je madžarski proračun v silnem neravnovesju. Kako bo Madžarska uredila to svoje pereče vprašanje, je stvar bodočnosti. Za enkrat namerava forsirati svoj izvoz, da pride v posest večje količine tujih deviz. Zadnji čas se zelo množe pritožbe radi preslabe preskrbe z devizami potom devizne centrale, kajti centrala pokriva komaj 25 odstotkov vseh zahtev. Splošno se zahteva prosta trgovina z devizami, vendar so vodilni finančni krogi mnenja, da bo to možno šele tedaj, kadar bo doseglo gospodarsko življenje, celotna inozemska produkcija obseg, da bo mogla Madžarska poravnati vse svoje dolge. Do tja pa je po mnenju teh krogov še daleč in je na vsak način potrebna institucija, ki regulira poslovanje z devizami.

Tudi Madžari so izkusili vso škodljivost pretrane špekulacije, ki tira krono navzdol. Zato so na Madžarskem postavili bančno poslovanje pod nekako kontrolo. — Silno vpitje in malodane pretep je povzročila prošli teden na budimpeštanski borzi neka skupina borzajancev, ki je umetno in dogovorno pognala obrestno mero za tedenski de-

Kakor madžarska krona, tako se potaplja tudi romunski lej vedno bolj v globino. Razlika je ta, da je nastopil polom madžarske krone naravnost brutalno, naenkrat in z velikim ropotom, dočim se plaz lej neslišno navzdol. Pravzaprav tega v inozemstvu niti dobro opaziti ni, tembolj pa v državi sami, kjer narašča vsled izgubljanja vrednosti leja draginja od dneva do dneva.

Marsikdo bi se čudil temu padanju lejeve vrednosti, toda povsem po nepotrebnem. V prvi vrsti ga je zakrivil novi romunski devizni zakon, ki je povzročil nezadovoljnost v državi, v inozemstvu pa je le še povečal nezaupanje do leja. Tudi vesti o raznih povodnih, ki so povzročile po več krajih občutno škodo, niso bile ravno koristne za lej. Prav mnogo pa mu je škodoval ustavni boj, ki se je ravno v zadnjih dneh bil z vso vehemenco.

Ustava je sprejeta, boj je sicer nekoliko popustil, ni pa ponehal. Tudi ostale prilike se niso spremenile. Finančna politika Romunije ni ravno prvovrstna. S svojo ozkosrčno politiko naravnost ubija veselje poljedelcev do razširjenja produkcije, kar državi mnogo škoduje.

Avstrijcem se je posrečilo nemalo delo, stabilizirati svojo krono. Dasi ravno se včasih malce zagiblje, vendar se drži še dosti trdno dosežene pozicije, kar avstrijski trgovini zelo olajšuje kalkulacijo. Sedaj se Avstrija trudi, da zmanjša svoje izdatke in jih spravi v soglasje z dohodki, ki jih dobiva od prebivalstva. Pesimizem je ponehal in splošno gledajo Avstrijci s precejšnjo zaupljivostjo v bodočnost. In to pomeni mnogo.

Bankovci, ki so v obdobju, so po zadnjem izkazu notne banke že pokrili do 31 odstotkov, to je toliko, kakor v mirnem času. Vendar se količina kroječih bankovcev še vedno zmanjšuje.

nar od 10 kar na 20 odstotkov. — Padeč krona je umevno povzročila tudi silno draginjo, tako da stoji Madžarska pred še težjo krizo, kakor je preživljala sedaj. Trgovci so obustavili vsak kredit in prodajajo blago le proti takojšnemu plačilu. To je zlasti posledica pomanjkanja denarja, ki je postalo že tako občutno, da se splošno pričakujejo konkurzi številnih podjetij.

Madžarski minister za prehrano je bil prisiljen predlagati, da se zatvori produktna borza, ki ni več to, kar bi morala biti, namreč regulator produktivnih cen, temveč pravi briog špekulacije, ki s termiškimi kupčijami tira draginjo navzgor in krono navzdol.

Deflacijska politika finančnega ministra Kallaya je doživela popoln polom, ker v Madžarski ni predpogojev za strogo in dosledno izvedbo take politike. Nekaj časa se je že govorilo, da bo moral Kallay odstopiti, končno pa je vendar sam sprevidel, da tako ne gre dalje in se je odločil za drug poskus, namreč za politiko inflacije. Madžarska vlada je že naročila v Švici tiskanje novih bankovcev, ki pa bodo po izjavi finančnega ministra kriti z zlatom.

V kako težkem položaju se nahajajo madžarske finance, je razvidno tudi iz tega, da je bila vlada primorana zaprositi angleško vlado za moratorij za svoje dolge v Angliji, ker sedaj ne more plačati teh svojih dolgov.

Romunija.

Ako gledamo položaj s stališča romunskega proračuna, bi mogli misliti, da lej ni v taki nevarnosti, kakor se splošno domneva in govori, kajti proračun izkazuje ravnovesje. To bi bil torej eden izmed onih redkih proračunov, ki niso pasivni. Toda v resnici pa stvar ni taka. Formelno ravnovesje še daleč ni realno in če vzamemo v poštev vedno večje obveznostnosti leja in naraščanje cen, nam mora biti docela jasno, da bodo znašali državni izdatki mnogo več, kakor pa predvideva ta proračun in da bode torej tudi tu pasiva presegla aktiva.

Glavni iz Romunije pravijo, da pada in slabega gospodarskega položaja v Romuniji ni zakrivila privatna špekulacija, temveč vladna politika, oziroma pomanjkanje denarja, ki je tudi v Romuniji prav občutno. Stroj za tiskanje bankovcev počiva že preko enega leta, lej pa je utrpel v tem času ogromno izgubo svoje vrednosti tako, da se ni čuditi pomanjkanju denarja, zlasti še, ako se vzame v obzir živahno delovanje na industrijskem polju in pa številne nove ustanovitve.

Avstrija.

Dunajska borza je bila pred prazniki splošno zelo mirna, pozneje, tik pred počitnicami, pa je močno oživela. Po praznikih je — kakor večidel na vseh drugih borzah — vse nekako čakalo, toda prav hitro je zavladalo prejšnje življenje. Vlado je zlasti zanimanje za madžarske vrednote.

Ravno v zadnjem tednu je opaziti začetek nekakega nesoglasja med avstrijsko industrijo in bankami. Krediti so v Avstriji — če so plačani v avstrijskih kronah — silno dragi, kar zelo neugodno vpliva na industrijsko delavnost. Pač pa so skoro za polovico cenejši inozemski krediti, katere pa mora z uspehom uporabiti samo tak industri-

jec, ki lahko računa z izvozom svojih proizvodov. Toda inozemci zahtevajo pri dovoljevanju kreditov industriji — ki jih v ostalem sedaj, ko so se uverili, da bo Avstrija kmalu sanirala svoje gospodarstvo, prav radi dovoljujejo — jamstvo kake avstrijske banke, ki ima zveze z dotično inozemsko banko. In tu se je pokazala prav nerodna zapreka. Dunajske banke se namreč branijo teh jamstev. To pa ne morda radi nesigurnosti takih posojil, temveč iz čisto egoističnih motivov. Banke namreč ravno pri avstrijskih kronah debelo zaslužijo, dočim ne v tako veliki meri kot zgolj posredovalke inozemskih posojil. Zato se branijo posredovanju, kar vzbuja pri industriji seveda upravičeno nevoljo. Kako daleč bo šel ta spor, ki je najnovejšega datuma, se še ne ve; morda bodo banke vendarle uvidele, da ni njihova edina naloga lasten dobiček, ampak tudi podpiranje razvoja in napredovanja celokupnega gospodarstva.

V ostalem sta tako avstrijska krona kakor tudi trg precej mirna in prebivalstvo je zopet pridobilo nekaj zaupanja do svoje krone.

Nemčija.

Nemčija stoji in trpi pod francosko-belgijskim pritiskom. Porušena akcija je Nemčijo prav občutno pritisnila ob tla. Svojo prvotno brezbrizno finančno politiko je sicer kasneje izpremenila in njene intervencije so dosegle lepe uspehe. Vendar je Nemčija že zelo na koncu svojih moči. Prisiljena je iskati najcenejšega izhoda iz zagate, v katero jo je strmoglavila njena šovinistična politika.

Marko se ji je posrečilo deloma stabilizirati, kar je vsekakor velik uspeh. Porabila je v to svrhu vsa močjo sredstva. V svrhu okrepitve marke je pred kratkem znižala davek na premož, kar gotovo ne bo ostalo brez uspeha.

Precej razočaranja pa je Nemčija doživela s svojim zlatim dolarskim posojilom, ki naj bi tudi pripomoglo k čimvečji okrepitvi marke. Sicer zanesljivi končni podatki še niso znani, vendar je že dosedanj rezultat precej simptomatičen. Kolikor je znano do sedaj, je podpisano samo ena četrtina razpisane vsote. Kakor so »Jutranje Novosti« že pred nekaj dnevi poročale, to še ni končni rezultat in se bo dosegel pač večji uspeh, vendar najbrže ne bo dosti razlike. To tem bolj, ker je poslala reparacijska komisija koncem marca nemški vladi svarilo glede tega posojila. Nemčija namreč ni zaprosila za izpremenitev člena 248 mirovne pogodbe, vsled česar svari reparacijska komisija nemško vlado in tudi vse podpisovalce posojila, da ima ona izključno vse pravice do nemških dohodkov, ki bi jih Nemčija hotela eventualno porabiti za kako posojilo ali njegovo obrestovanje. To svarilo je bilo sklenjeno enoglasno, kar nikakor ne more ugodno vplivati niti na podpisovalce, niti na usodo obli-gacij na raznih borzah.

Kljub temu, da je nemška marka že precej stabilizirana, izkazuje zadnji izkaz nemške državne banke ponovno povečanje obkopa papirnatega denarja. Sila kola lomi, in Nemčija si ne ve pomagati drugače, kakor da tiska bankovce. Velika ovira stabilizaciji so tudi razna in pogosto mezdna gibanja, ki s svojimi posledicami vedno iznova podražujejo produkcijo ter onemogočajo sigurno kalkulacijo.

Vse današnje gospodarsko življenje se vrti okoli Poruhja in končnega izida tega boja med Nemčijo in Francijo.

Juan Ferragut — Baro Barčič.

Sitna odkupnina.

L

Draga Silva!

Res, sama ne vem, odkod imam še toliko poguma, da ti pišem. — Govorila sem z Leonardom, kakor si mi svetovala. Ta sitnež, ta nepridiprav! Povedala sem mu gole resnice, da imam vzeti poštenega, resnega, dobrega moža. Kavalirja od nog do glave! Rekla sem mu, da moram pred poroko napraviti konec prejšnjemu življenju, da mi mora Leonardo vrniti moja pisma, ter izbrisati vsako sled dosedanjih mladih dni. Pisma, ki strašno kompromitirajo deklo kakor sem jaz, ki imam v bodoče nositi častno ime, ime moža, ki je povsem kavalir.

Pa veš, kaj mi je Leonard odgovoril? Nesramnež! nesramni! Pero se mi trese od jeze, ko ti pišem. Leonardo se mi je ljubko smejal s tistim porednim smehljajem, da se mi vselej kar v glavi zvrti, zakaj pokaže mi svoje kakor česenj be-je zobe (seveda je ponosen in nagačivec na svoje zobe, ker sem jih večkrat hvaleh!) potem mi je rekel čisto mirno:

»To mi je jako po volji, da se omo-žiš. Življenje moramo vzeti resno in ti si bila od nekdaj praktična ženska. Pa veš, tudi jaz postajam praktičen. Očividno so to znamenja starejših let.« (A ta porednež je izpolnil šele 25. leto!)

»Torej — sem ga vprašal — ali mi vrneš moja pisma?«

Georgas Geyan.

ce, bodisi živalske ali rastlinske, ki transformira solnčno energijo v življensko... Protoplazma je duša, srce žive stanice. O njenem sestavi, ustroju o njeni konstrukciji nam je znano le toliko, da tvori njene sestavne dele najrazličnejše beljakovine, torej kemične spojine silno kompliciranega značaja. Kaj ti pomaga, ako veš, iz katerih delov je sestavljena ura, ako pa ti ni njih medsebojno razmerje, lega, razvrstitev nepoznana? Pojasnitev, ugotovitev sestava protoplazme je pač še vprašanje — nedoglednega časa, vse sedanje to-zadevne trditve so le domnevanja, hipoteze.

Ko preneha izvrševati protoplazma svoje funkcije, ugasne življenje, brez žive protoplazme ni življenja. V mrtvih organizmih so sistirani vsi procesi, ki se izražajo v življenskih pojavih, v živih pa se odigravajo ti procesi dalje. Pojav menjava snovi je najvažnejši proces, po katerem se živa protoplazma razlikuje od mrtve organizirane snovi. Bistvo procesa menjava snovi je — na kratko izraženo — stalno preosnavljanje, prenavljanje protoplazme, protoplazma se vedno tvori, se vedno regenerira. Tvorb, nastanku protoplazme sledi njen razpad, temu zopet regeneracija in to se ponavlja — do smrti. Asimilacija — nastanek protoplazme in disimilacija — njen razpad tvorita kardinalni pojav življenja.

Govorimo najprvo o disimilaciji protoplazme in njenih posledicah! Predvsem pa nekaj, kar je predpogoj raz-

Da pa ne prenehajo oziroma popolnoma ugasnejo viri življenja in njegove aktivnosti, mora disimilaciji slediti čim hitrejša in večja regeneracija protoplazme, asimilacije. Ravnotežje med obema procesoma se ne sme porušiti na škodo asimilacije, čim večji je razkroj protoplazme v primeri z njeno regeneracijo, tem hitreje se bliža stanica svojemu poginu. Nasprotno pa pomeni prevladovanje asimilacije to, kar imenujemo povečanje, rast stanice, oziroma celega organizma.

Vsaka stanica živega organizma, živalska in rastlinska, je podobna kemični tovarni v pravem pomenu besede. Tu se odigravajo procesi, procesi, o kojih bistvu in poteku si niti zdaleka ne moremo napraviti pravilne slike. Vemo, samo to in to je gotovo, da je regulator vseh teh brezštevilnih procesov protoplazma. Katera tovarna je v stanju proizvajati iz ogljikovega dvokisa in vode škrob, kot se to dogaja v vsaki stanici rastlinskega lista? Masti, beljakovine, razni alkaloidi in nebroj drugih substanc nosi varstveno znamko tovarne žive stanice.

Vsa važnejša hranilna sredstva, živalskega ali rastlinskega izvora so endotermične spojine z večjo ali manjšo množino pričevane energije. Od množine te energije je odvisna hranilna vrednost raznih živil. Pri prebavi se te spojine razkrojijo v substance z manjšo energijo, prosto energijo pa uporabijo razne stanice za proizvajanje raznih življenskih funkcij, latim zakonom kot

vsa živa bitja smo podvrženi tudi mi. I v nas, v stanicah našega telesa, v stanicah mišičevja, v stanicah možgan in živcev, skratka v celim kraljestvu stanic živega človeka, se vrše procesi, katerih posledice so razni življenski pojavi. Vse naše kretnje, vsaka naša misel, celokupno naše udeleževanje kot živih bitij je v razne oblike energije pretvorjena solnčna energija.

Pomlad je tu, solnce trosi na zemljo novo življenje... Rastlinice, posredovalke med nebeskim solncem in drugimi zemeljskimi bitji obračajo svoje liste proti izvoru, studencu vse energije in stanice v njih delujejo... V listih se vrši sinteza spojin, endotermičnih spojin, od kojih množine in oblike ne zavisi usoda samo otrok faune in flore, ampak tudi Adamovih sinov in hčera. Po žetvi bo izšla uradna statistika o množinah pridelka, ali bolje rečeno uradna ugotovitev o neekonomičnem izrabljanju solnčne energije...

Francija noče aneksij, hoče samo resničnih jamstev, da se ugodni ne zahtevam glede povrnitve škode. Zato ima Francija pravico, zahtevati poroštvo.

Ludwig Quessel (Soc. Monarchiste).

Zgodovina nam neži strasti in nas pomirja; oddaljuje od življenja in zopet vodi nazaj; obuja v nas potrebo delovanja, čigar naloga in način nam kaže.

Življenje semen.

Kdo se ni šlišal o žitu iz piramid, ki je baje vzkajalo po večstoletnem spajnu? Botaniki zanikajo to možnost in gledni sorbonski znanstvenik M. Molliard, ki je izdal trije zvezki o rastlinski fiziologiji, je v poslednjem raziskaval vprašanje o pritenem življenju semen. Pri tem gre za dihanje, kakor trdita Van Tieghem in Bonnier, ki sta vzela tri enake deleže semena, pustivši prvega na prostem zraku, drugega v zaprtim zraku, tretjega pa v čisti ogljikovi kislini. Po dveh letih je prva peščica ohranila še 90% kalivosti, druga 45% in tretja nič. Semena torej diha, ker se pač zaduši.

Vprašanje pa vendar še ni rešeno, zagotavlja Molliard.

Ako poskušamo z dobro presušenim zrnjem, shranjenim na praznem v zapetih cevkah, ni nobenega dihanja, pa vendar vselej semena požene. Potemtakem se življenje začne ustavi. To mnenje podkrepljuje Giglioli, ki mu je seme metelke ali nemške detelje vzkajalo po 15letnem bivanju v vodikov, dušiku, kloru, ogljikovem oksidu in drugih plinih, celo v čistem alkoholu. Maquenne-ov poskus kaže, da se kalivost ohrani dalje v suhi praznini nego na zraku. Torej naj sklepamo, da je v zrnju življenje skrito (latentno)? Le počasi, svetuje Molliard, kajti Paul Bequerel se je pred leti spustil v to kočljivo vprašanje in dognal, da je od sile zamotano. Semena v suhi praznini se zdi v pritenem življenju, ker je presušena lupina oziroma mekna kratko in malo neprodorna za pline. Še več. Posušeno, potem zopet ovlaženo listje sprejema ter oddaja pline; prav tako tudi sterilizirana jelovina. Zategadelj izmeniča ničesar ne dokazuje: nikakor ne dokazuje, da življenje še traja; saj Paladine ga je ugotovil pri rastlinskih tkivih (staničjih), ki jih je mrzaz zamoril.

Z Molliardom moremo reči le to, da je v posušenem semenu življenje kaj žilko. Semena imajo vsekakor žilavo življenje: Bequerel je vzkliklo semena, nabrana v starih lepenkastih zeliščnjakih po 74 letih (Lavatera), po 77 (stachys), po 84 (negnoj), po 87 (kasija), po 100 (boh, fižol) in 140 (žito). Če korej zrne v istini diše, morajo biti izmeniča sprico te velike dolgovčnosti tako slabotne.

Kar se tiče mumijske pšenice, so to pravilice. Pristno silje Faraonov ne rodi: časoma so nastale v njem kemične spremembe, ki se upirajo obnovitvi ali podaljšanju življenja. Molliardovi spisi »Nutrition de la plante«, »Formation« in »Utilisation des substances ternaires« bodo dobro došli slednjemu botanistu ter delajo čast znanstveni enciklopediji.

H. D. V.

Smola. Na neki pariski pošti je čaka dolga vrsta ljudi pred blagajno. Postaven gospod, ki je pravkar opravil pri sodnem okencu, se vrne in hoče pred vsim čakalet do blagajnika:

»Oprostite, hotel bi samo...«

»Postavite se za drugimi za nahrulni uradnik.«

»Pa saj nisem prišel...«

»Noben izmenil Vse mora iti po redni.«

Ko je po daljšem prekananju prišel postarni gospod vendarle pred okence, ga vpraša osorni uslužbenec:

»Zelite?«

»Mislim sem vas opozoriti, da ste poprej nekomo dali 50 frankov preveč nazaj, je z nasmeškom odgovoril postarni gospod.

Stanovanjska stiska ponehava v Parizu. Mnogo se zida na novo, mnogo starih poslopj se povzroči. Sedaj so pričeli graditi četrto velikih hiš na sedem nadstropij.

Kajpada, dragica. Dekleta, ki poročijo bogatega in resnega gospoda, taka pisma jako kompromitirajo. Ali se spominjaš na tisto, ki se začneta z besedami: »Edina ljubezen mojega življenja, ali na drugo, ki se konča: »Ta, ki ti je vdana z dušo in s telesom?« To so bile urice, Marta! In takih pisem imam od tebe 23. Lep je tvoj slog, Marta, eleganten, topel, prisrčen. Kakšna škoda, da se nisi posvetila slovnosti!

Ne bom ti pravila, draga Silva, da sem bila kakor na trnju. Le pomisli, ako že samo eno pismo kompromitira, kako bi bila kompromitirana po trindvajsetih!

Zdaj pa pride, kar je tako strašno in grdo — — —

Cisto mirno, skoraj malomarno, kakor bi bil pogovor o najnavadnejših rečeh na svetu, mi je rekel Leonardo:

»Pisma ti dam nazaj, Marta. Pa kakor sem že rekel, postal sem praktičen in zato zahtevam plačo. No, nič me ne glej! Sama mi dajš zglede, ko razdiraš razmerje z menoj za ceno možitve.«

»I, kaj bi pa rad, Leonard, za moja pisma?«

»Ne huduj se, dušica, v meni je še dovolj romantike, da ne bom zahteval denarja. Ne, kaj primerneje mora pač zahtevati fant od dekleta. Ljubezni, ali ni res? In ljubezni te prošim tudi jaz: odkupuj pisma, kakor si mi jih pisala, pismo za pismo. Saj veš, kje stanujem. Tam me dobiš vsak dan popoldne. Kadarkoli boš prišla, ti bom vrnil eno pismo. Zaljubljena pisma se morajo plačevati z ljubeznijo. — — — Razumeš?«

Pismo za pismo, trindvajset sestankov z menoj ti vrne mir, ki ga potrebuješ. Ako ne, pošljem ti pisma za poročno darilo, ki ga pošljem tistemu resnemu gospodu, ki bo tvoj mož — — —

Lehko si vse misliš. Razalostila sem ga, jokala... Pa vse zastoji. — S smehtlajem na ustnih je ostal pri svoji zahtevi. — Ali si moreš misliti večjo nesramnost? In vendar, zlata Silva, pisma moram odkupiti, naj velja kar hoče.

Le pomisli, kako mi je: Blaznim, piham od jeze, togotim se — — —

Objema te Tvoja obupana Marta.

II.

Draga Silva, deset pisem sem že odkupila. Kako grozno je to trpljenje. Nobeni ženski bi ne privoščila takih muk. Kakšen mož, Silva, kakšen mož ti je to! In tega malovrednega vest nič ne peče. Zdaj je še bolj vljuden, bolj priazen, da, celo bolj strasten se mi zdi kakor v najlepši dobi najinih stikov. Grdobal Sovražim ga, Silva, zaničujem ga in kar gnusi se mi ta surovina nesramna!

Kakšna muka so tisti popoldnevi pri njem! A on je čisto miren ter si kar noče misliti groze, ki jo zbujaj v meni. Kdaj bo teh nadležnih koncev? Do tistega dne ne bo več vesela Tvoja prijateljica Marta.

III.

(Marta sedi sama v sobici, vzame iz omare sveženj pisem, pa jih pazno preštevaj.)

Zanimivosti.

Koliko je avtomobilov na svetu?

Nedavno je priobčil velik ameriški list precej točno statistiko o številu v obratu nabavajočih se avtomobilov. Po tej statistiki je v letu 1922 obratovalo vsega skupaj 14.743.468 osebnih in tovornih avtomobilov. Od teh odpade samo na Zedinjene države približno 80%, t. i. 12.364.377. Zanimivo je dejstvo, da pride Francija, ki je v njej tekla zibelka avtomobila — šele na četrto mesto. Naslednje številke pričajo o obsežnosti avtomobilskega prometa v posameznih državah: Angleška 554.443, Kanada 487.099, Francoska 290.303, Nemčija 126.092, Italija 65.000, Španija 47.500, Belgija 45.388, Švica 21.000, Rusija 15.000, Jugoslavija 2200. Navedene številke kažejo, kako zelo je že razširjen smisel za to moderno in vrlo praktično vozilo. Vedno praktičen Amerikane se je prvi zavedal velikih prednosti, ki jih nudi promet z avtomobilom in velike važnosti v industriji, zato pa je tam avtomobilski promet vse drugače razvit, kot pri nas v Evropi.

Ogromne tvornice tekmujejo med seboj, katera bo vrgla večje število avtomobilov na svetovni trg. Ravno sedaj se vrši ljut boj med znanim tovarnarjem Henry Fordom in W. C. Durantom. Zadnji je glede cene avtomobilov prekosil samega Forda, ki je dosedaj izdeloval najcenejši avtomobil na svetu. Na to izzivanje je Ford takoj odgovoril z redukcijo cen svojih izdelkov in sicer kar za 50 dolarjev pri vozu. Durant, katerega ime je pri nas še malo poznano, zasluži vsekakor, da se ga smatra resnim tekmečem; za njim stoji Wall Street, katerega finančni magistri izdatno podpirajo novo nastalo podjetje. Da pod takimi okoliščinami znatno narašča ameriška produkcija avtomobilov, je jasno. V prvih 9 mesecih leta 1922 se je izdelalo 1.873.000 vozov; v oktobru je dospelo nadaljnih 244.009, 44.000 več, nego v istem mesecu prejšnjega leta. Pri tem cene neprenehoma padajo. Pred 14 leti leti je veljal Fordov avto komaj 1000 dolarjev, danes ga je mogoče dobiti za 298 dolarjev, opremljenega z modernimi tehničnimi pridobitvami. Pričakuje se v dobljenem času pojav avtomobila, ki bo njega cena samo 180, da celo 150 dolarjev. V tem pogledu smo v Evropi še precej daleč za Amerikanci.

Umetnost izpraznjevanja oblakov.

V Daytonu (Ohio) so se lotili neke »majovite« oblakov: iz aeroplanov so uspjali elektriziran pesek in tako povzročili dež. Svižec ali sipa napolnjena z 10.000 volti, se raztrosita na oblak, in ko gresta skozenj, spoji se mehurčki v kapljice, ki padajo na tla. Poskuse so delali na različno velikih, celo kilometrskih oblakih, debelih 150 do 450 metrov. Posledje bajne ne bo treba več meglice, kar bi zlasti v Ljubljani prav došlo: bodi oblak ali megla, bodi mrč ali zagon oziroma zastava, vse se bo dalo po mili volji s peskom in z zemljo sprameniti v padavino. Samo da poročevalci za slano lužo ne povedo, koliko bo treba letal in denarja.

Nasplošno se početje izvrši v desetih minutah. A pri manj gostih oblakih se je primerilo, da izzvana pršavica ni dospela srečno na zemljo, spotoma je izhlapevala: torej udarec v vodo, pri ka-

terem ni nič vode!... Za končno sodbo treba počakati na podrobna opazovanja pristojnih strokovnjakov. Pravilno podprtava obzorje Nature, da svojstva oblakov še niso zadosti proučena. Preiskavati je treba sprilemanje mehurcev, razpršenje ali pulverizacijo vode, kakor tudi morebitno vlogo elektrike. Znano je, da se mora vrh vode, izlit iz zrakoplova, razpršiti v oblak, naelektre, po lastni težnosti energiji. Zanimivo bo, če dobimo to vodo nazaj z naelektranim peskom, obrazložiti fenomen.

— Sarah Bernhardt — Berolincanka? — Pariški list »Paris Midi« je iztaknil krstni list velike umetnice, ki je bil priložen prošnji za vstop v konservatorij. Iz tega dokumenta je — kakor se zatrije — razvidno, da je bila Sarah Bernhardt rodem Berolincanka. Navedba v krstnem listu je sledeča: Sarah Bernhardt, roj. 2. oktobra 1844, oče neznan, mati Julija Bernhardt, modistinja, 23 let, rojena v Berolinu. Neznani oče je bil po isti verziji bogat trgovec in brodolastnik.

— Eleonora Dase, slavna gledališka igralka, bo v kratkem nastopila v Berlinu, in sicer kot »Hedda Gabler« ter v neki drami, ki jo je spisal Gabriele d'Annunzio.

— »Alraune« dramatisirana. Znan nemški romanopisec Hans Heinz Evers je svoj roman »Alraune« dramatisiral. Upizoritev se bo v kratkem vršila v Berlinu.

— Dve obmenili. Pred mesec sta se slavili dve krepki osebnosti: stoletnica Hoffmanna in petdesetletica Teofila Gautiera. V to ime si preberimo sledečo sodbo Gautierovo o Hoffmannu: »Po Hoffmannovem zvezku sem tak, kakor da bi bil popil deset steklenic šampanja. Zdi se mi, da mi je mlinsko kolo nadomestilo možgane in da se vrtil med stenami moje lobanje. Obzorje mi pleše pred očmi, in precej časa rabim, da prebavim svoje čtivo in da se mi posreči priti zopet v svoje vsakdanje življenje. Kajti Hoffmannova domišljija, sama pilana, je vtrogla kakor kosmi belega dima, ki ga odnaša in razganja veter, ognjvita in iskreta kakor pene žumetice iz kozarca; njegov slog je magična in spremljasta prizma, kjer odseva stvarstvo v vseh smereh, božji lok, odlesk vseh mavričnih barv, navilj rek, kjer se solnce združilo vse svoje žarke...«

— Cherchez la femme! Da je res treba povsod iskati ženske kot poslednji vzrok, je razvidno iz sledečega. Ko je prišel nedavno zopet polkovnik House, znan svetovalec in prijatelj predsednika Wilsona, v Zenevo k Društvo narodov, ki je bilo v znatnem obsegu njegov stvar, je visok uradnik laskavo izjavil gostu ob sprejemu: »Polkovnik, ako se v tem mestu komu kedaj postavi kip, se bo vam, saj vemo vsi, da ste vi odlični, naj bo Zeneva sedež društva narodov.« — »Ne,« se je odrezal salivni House, »to je bil moj švicarski sluga Jože. Ko se je omahovalo med Zenevo in Lozano, mi je bilo vseeno in sem vprašal Jožeta, katero teh mest ima za moj protin ugodnejše podnebje. Brez obotavljanja mi je svetoval Zenevo. Kasneje pa sem izvedel, da ima v Zenevi ljubico!«

— Neveste, v orient iztok in njegovo mlo podnebje je zapeljalo že prekaterega zapadnjaškega vojskavca, da si je na pozna leta izbral družico. Tako n. pr. je francoski general Sarraill vzel v Solunu prikopno bolniško strežnico, za njim pa se je še nemški general Liman von Sanders, ki je maršal v turški vojski, v svojem 60. letu poročil s čedno Ogrko.

— Pauser, abige mnsca! Dečko, odganjal muhel bo treba ponavljati s rimskim pislem, iz srednje Afrike se je razpasa noter v Ameriko stina muha »ce-ce«, ki povzroča spečo bolezen. Zdravstveno ministrstvo Združenih držav opozarja, da je od 1. januarja do 1. marca t. l. v Novem Yorku obbolelo 260 oseb na mrličnem vnetju možgan (encephalitis lethargica). Pozor na podrepti mrčesi!

— Prikrčevanje. V Ameriki se smejo ločenci vnovič v cerkvi poročiti. Vendar si pastirji niso edini v vprašanju, ali naj se pri takem obredu zvoni. V Chattanoagi pa je družba bogoslovskega ministrstva našla tale čudni izhod: pri zopetni poroki ločenih zakoncev se sme trikratiti, toda zvonar naj pazi, da ne bo preglasno potrkaval. S tem hoče gosposka dati na znanje, da ne odobrava popolnoma ponovne ženitve razporočencev.

Marta. Eno — dve — šest — petnajst — dvajset dve! To se pravi, da ima ta sitnež še samo eno pismo od mene in če pojdem danes popoldne k njemu, pa se ga odkrižam za vedno. Za vedno!

Marta sedi nepremično, vtipljena v premišljevanje. Stopi k pisalni mizi, vzame rožnat parfimiran papir s svojim monogramom in nervozno zapíše: Leonard, danes te ne morem obiskati. Pričakuj me jutri v svoji sobici ob navadni uri. Z dušo in s telesom tvoja Marta.

(Naslednji dan pred vrati Leonardovega stanovanja. Leonard se poslavlja od Marte.)

Leonard: Še eno pismo imam od tebe, Marta. Tisto veš, ki si mi ga poslala včeraj. Ali prideš ponj jutri?

Marta (premišlja): Ne vem, če mi bo mogoče baš jutri. Ako pa pridem, ti preje pišem...

Sherlok Holmes kot okultist.

Sir Arthur Conan Doyle, avtor pristnih povesti o detektivu Sherloku Holmesu, je zelo bogat možak, ima torej precej prostega časa in zato se ni čuditi, da se bavi med drugim tudi z okultizmom. Menda so duhoviti spretnosti in zabavnejši kot zločinci, kajti Doyleu, ki spet ujame zločince, kateri se je rodil v njegovi domišljiji, se še ni posrečilo ujeti duhov in flagrantni, čeravno je o njih obstoj, kakor sam pravi,

— Lep uspeh. Ni vsakdanja stvar, v nekoliko urah podvojiti svojo družnico, če imaš že štiri otroke. To se je obneslo neki Italijanki iz Loniga, ki je nedavno povila dva dečka in dve deklici.

— Umetno dozorje. V neki brooklinski kliniki sta se pred časom narodila ameriška dvojčka, fantek in punčka. Negodnica je bila živa in položila so jo v umetno gojilnico. Negodni pa je bil videti mrtev. Pljučka in srce niso delovala. Zdravnik je vbrizgal detetu adrenalina v srce, nato ga je drgnil in mu vdihaval kisika. Malček je zopet oživel in danes je nedonošenec v goišču prav tako čvrst kakor njegova sestra nedonošenka.

— Rekord v plesu. Plesni učitelj Jimmy in dve njegovi učenki, Marieta Tref in Marta Chais, so dosegli najvišji uspehek v raganju. Pred številnimi gledalci so v zabavišču indiana-Club v Marsilji, dne 18.—19. marca brusili pete in sicer Jimmy 24 ur 4 minute, 5 sekund, Trefova pa 16 ur, 25 minut, 15 sekund, kar pomeni ženski svetovni rekord. Ob kronometru sta bila Raoul Polak in Géo Robert. Pa recite, da se jim ni zvrtilo v glavi, plesalcem, zijaalom in zija-lam!

— Slamnat dvovec. Nova žena bivšega nemškega cesarja je za Veliko noč in binkoči odpotovala na grad Sabor v Slezijo s tremi otroci, ki jih ima poleg sebe, da preživi nekaj tednov z obema starejšima sinovoma in da se 3 najmlajši ne odvadijo svoje rojstne dežele. Prevečanci pa trdijo, da je boba Hermina šla pustiv, ker se je naveličala starega pusteža in dolgočasneža.

— Višek iz bilhardice. V Londonu goje topot rekorde vztrajnosti. Dva nestrudljiva karambolista sta ondan igrala na 10.000 točk brez oddiha, namreč Mary Marks in Dave Golsstein. Ako bi bil eden igralec opešal med matchem, je bil pripravljen namestiti, ki bi bil vsakič in omogočil drugemu partnerju doseči performanco.

— Društvo za varstvo ptic (Pariz) je odklovalo sledeče osebnosti, ki so uspešno delovale v njegovem smislu: princ Galles, ameriški profesor H. Fairfield Osborn, ornitološka družba v La Plati, grof J. Potocki, poljski minister. Veliko srebrno svetiljo pa je dobil francoski poljedelski minister za razne odredbe v prid malim pticem.

— Od tečala do tečala. Ameriška mornarica je predlagala nov rekord, polet v aeroplanu okoli sveta, in sicer preko severnega in južnega tečala. Zračno brojevo odlet z Alaske sredi junija. Privodniki so že izbrali, svojevrstna letala že dogradjena.

— Za knjigoljubce. V pariskem Hôtelu Drouot se občasno prodajajo redke knjige. Evo nekaj cen: A. France »Rdeča lilija«, ki je l. 1894. stala 3 frs 50 v izvirni izdaji, je šla letos za 300 frs; »Korintska svatba« (1876) za isto ceno; »Zlati sprev« (1873) za 200; »Epikurov vrt« (1895) za 205; Gourmont »Phocas« (1895) 150 frs; »Mistični Latinec« (1892) za 200; Huysmans »Narobe« za 240; André Gide »Urianova potovanja« (1893) za 280 frs. Rid. Nauk: čuvajmo kajge!

— Krediting banke se umetniko. Italijanski listi se počajo s komentiranjem kulturno-socialne institucije, ki jo namerava ustanoviti futurist Marinetti v Rimu. V to svrhu se je sporazumel z nekaterimi mecenji in je tudi pri Mussoliniju našel na pomoč. Te dni bi se imelo pričeti podpisovanje akcij za to umetniško banko. Pri tej priliki je izdal Marinetti originalne futuristične progise. Ta banka bi kot kulturni zavod materialno podpirala snovanje novih listov in revij, ki bi podpirale umetnost in književnost. Banka bi dajala posebne kredite pesnikom in književnikom, da bodo lahko čimprej izdali svoja dela. Stvar je sicer v načelu zelo lepa, ali vsi realni finančniki napovedujejo tej banki gotovo propast, ker bo imela za svojo klijentelo književnike in umetnike.

— Prištev ameriški insarat. Neki list v Chicagu je prinesel nenavaden insarat, katerega je dalja v list mlada Amerikanka. Deklica je bila iz bogate hiše in je bila tudi dobro vzgojena. Nesreča je hotela, da so ji starši umrli baš v dobi, ko je odrasla. Od tedaj je šlo rakovo pot. Dan za dnem se je morala truditi, da si prisluži vsakdanji kruh. Končno se je tega naveličala in je oglašila v nekem listu sledeče: Na javni dražbi se odda mlada ameriška sužnja, ki ima dobro dušo, lepe zobe in strasten temperament. Včasih je razigrana, včasih pa zelo potrt, vedno pa se bori proti družabnim krivicam. Nadalje pravi, da sicer ne zna kuhati, pač pa napraviti dobre močnate jedi. Priznava tudi, da stremi po svilenih oblekah, da si pa more kupiti le grobo suknjo.

vi, trdno prepričan. Vendar jim je prišel na sled in je imel pred britanskimi časnikarji zanimiv govor o okultizmu in jim kazal fotografije duhov, ki jih je sam napravil in s katerimi bo podvzel v par tednih veliko okultistično propagandno turnejo po Ameriki.

Človeku ne gre prav v glavo, da se je ravno ta mož vrgel med spiritiste, ravno on, ki je v svojih detektivskih romanih pokazal, da hladno pojmovanje okolnosti in zdrav razum brez vsake sentimentalnosti in fantazije igra pri njem glavno vlogo. Tu spet velja stari pregovor: Les extrêmes se touchent.

Doyle je že pred dvema leti objavil v neki veliki angleški reviji fotografije, ki sta jih napravile v avstralskih gozdovih njegove hčerke. Da je zbudil s tem velikansko senzacijo, je umetno posebno, ker je čisto resno trdil, da so priobčene slike prave. Vile so velike kakih 20 cm, imajo krila kot metulji in tudi žive po avstralskih gozdnih livadah metaljsko življenje. To so krasne ženske in miniaturne, oblečene v svilu.

Stvar mu je gotovo prinesla mnogo denarja, če ne, ne bi bil nadaljeval. Sedaj skuša dokazati s pomočjo fotografij obstoj ekto-plazme, to je čudovitega živečega materiala, ki ga napravljajo in izločujejo mediji. Prisotnost ekto-plazme je podlaga okultne vede.

Conan Doyle pravi. Ekto-plazma čisto gotovo obstoja, to je dejstvo, ki so ga dokazali tudi brez fotografskih snimkov. Čeravno so to materialne steh-

Šah.

PARTIJA ŠTEV. 3

(igra na lokalu Lj. Šah. kluba dne 5. II. t. l. med šahovskima mojstrima inž. prof. dr. Milan Vidmarjem ter prof. Asztalos-om.)

1.) e ₂ — e ₄	1.) e ₂ — e ₄
2.) Sb ₁ — c ₃	2.) Sg ₁ — f ₃
3.) f ₃ — c ₃	3.) d ₂ — f ₃
4.) f ₃ × c ₃	4.) Sf ₁ × c ₃
5.) Sg ₁ — f ₃	5.) Sb ₁ — c ₃
6.) d ₂ — f ₃	6.) S × c ₃
7.) b ₁ × c ₃	7.) d ₂ — f ₃
8.) Lf ₁ — c ₃	8.) Ls ₁ — f ₃
9.) d ₂ — f ₃	9.) Lf ₁ — c ₃
10.) d ₂ — f ₃	10.) d ₂ — f ₃
11.) d ₂ — f ₃	11.) f ₃ — e ₄
12.) Lc ₁ — h ₄	12.) f ₃ — e ₄
13.) e ₂ × f ₃	13.) Lc ₁ — h ₄
14.) Sf ₁ — g ₂	14.) Lf ₁ × c ₃
15.) Lh ₄ × g ₂	15.) d ₂ — f ₃
16.) c ₃ — e ₄	16.) Te ₁ — f ₃
17.) e ₂ — f ₃	17.) Tf ₁ — f ₃
18.) Tf ₁ — f ₃	18.) Df ₁ — f ₃
19.) Ta ₁ — b ₂	19.) Df ₁ — f ₃
20.) Lg ₁ — h ₄	20.) Tf ₁ — f ₃
21.) Dg ₁ × Dg ₁	21.) h ₄ — g ₅
22.) Te ₁ × Lc ₁	22.) g ₅ — g ₄
23.) h ₄ — g ₅	23.) Sg ₁ — f ₃
24.) Te ₁ — c ₃	24.) Tf ₁ — f ₃
25.) Te ₁ — c ₃	25.) c ₃ — e ₄
26.) Te ₁ — c ₃	26.) Tf ₁ — f ₃
27.) Df ₁ × Df ₁	27.) Sd ₁ — e ₄
28.) Df ₁ — c ₃	28.) Sg ₁ — f ₃
29.) Kd ₁ — h ₄	29.) Tf ₁ — f ₃
30.) e ₂ — f ₃	30.) Tf ₁ — f ₃
31.) Ta ₁ — b ₂	31.) Tf ₁ — f ₃
32.) Df ₁ — Tf ₁	32.) Kd ₁ × Tf ₁
33.) Kh ₁ — g ₂	33.) Kf ₁ — f ₃
34.) Kd ₁ — g ₂	34.) Sf ₁ — e ₄
35.) e ₂ — f ₃	35.) Sg ₁ — f ₃
36.) c ₃ — e ₄	36.) Sf ₁ × Lf ₁
37.) g ₅ — f ₄	37.) Kf ₁ — f ₃
38.) d ₂ — f ₃	38.) e ₂ — f ₃
39.) e ₂ — f ₃	39.) Te ₁ — f ₃
40.) Kd ₁ — h ₄	40.) Te ₁ — f ₃
41.) Kd ₁ — h ₄	41.) Kd ₁ — h ₄
42.) Ta ₁ — b ₂	42.) Te ₁ — f ₃
43.) Kf ₁ — g ₂	43.) q ₁ — f ₃
44.) Te ₁ — c ₃	44.) Kf ₁ — f ₃
45.) Kd ₁ — g ₂	45.) Th ₁ — e ₄
46.) Te ₁ × g ₂	46.) Th ₁ — e ₄
47.) Tg ₁ — e ₄	47.) e ₂ — f ₃

*) Močnejše morda: Ta — e₄

*) Grozi Liga.

*) Še vedno ista grozila, ki bi dosegla kvaliteto.

*) Silno močna poteza!